

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN
OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Tine PREMRL

**ORGANIZACIJA GOZDARSKIH DEL V GOZDOVIH
AGRARNE SKUPNOSTI RAVNIK - ORLOVŠE**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Tine PREMRL

**ORGANIZACIJA GOZDARSKIH DEL V GOZDOVIH AGRARNE
SKUPNOSTI RAVNIK - ORLOVŠE**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**FOREST WORK ORGANIZATION IN FORESTS OF AGRARIAN
COMMUNITY RAVNIK - ORLOVŠE**

GRADUATION THESIS
University studies

Ljubljana, 2008

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija gozdarstva na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete, Univerze v Ljubljani. Nastala je na pobudo Agrarne skupnosti Ravnik Orlovše ter z pomočjo Katedre za gozdno tehniko in ekonomiko Oddelka za gozdarstvo Biotehniške fakultete in Zavoda za gozdove Slovenije.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je dne 29.8.2007 sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Janeza Krča, za recenzenta pa prof. dr. Boštjana Koširja.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Tine Premrl

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Dn
DK $GDK\ 944(497.4*05)(043.2)=163.6$
KG agrarne skupnosti/zadružništvo/Ravnik – Orlovše/Nanos /renta/organizacija/lastniki
gozdov/zasebni gozdovi
KK
AV PREMRL, Tine
SA KRČ, Janez (mentor)
KZ SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, oddelek za gozdarstvo in obnovljive
gozdne vire
LI 2008
IN ORGANIZACIJA GOZDARSKIH DEL V AGRARNI SKUPNOSTI RAVNIK -
ORLOVŠE
TD Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP IX, 58 str., 10 pregl., 10 sl., 3 pril., 25 vir.
IJ sl
JI sl/en
AI Agrarna skupnost Ravnik – Orlovše, ki je sestavljena iz 88 članskih deležev
gospodari z 657 ha površin. Gozdovi ji predstavljajo glavni vir dohodkov. Po
gozdnogospodarskem načrtu za obdobje 2006-2015 je predvideno 33.350 m³ možnih
sečenj. Najvišji organ Agrarne skupnosti je občni zbor članov. Upravni odbor vodi
poslovanja agrarne skupnosti v kar sodi tudi organizacija izvedbe predvidenih del. V
diplomskem delu smo pripravili načrt izvedbe gozdarskih del, ki vključuje
informacije o gozdnem fondu in gozdni renti s ceno čistega donosa. Metode dela
so slonele na participaciji in sodelovanju pri pripravi načrta po verigi pobuda –
zbiranje informacij – izdelava predlogov – usklajevanje – izvedba s povratnimi
zankami. Rezultat diplomskega dela je usklajen načrt za izvedbo gozdarskih del, ki
upoštevata želje članstva, stroke in možnosti za gospodarjenje z gozdovi.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Gt
DC	FDC 944(497.4*05)(043.2)=163.6
CX	Agrarian community/Ravnik – Orlovše/Nanos/income/organization/private forest owners
CC	
AU	PREMRL, Tine
AA	KRČ, Janez (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB	University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources
PY	2008
TI	FOREST WORK ORGANIZATION IN FORESTS OF AGRARIAN COMMUNITY RAVNIK - ORLOVŠE
DT	Graduation thesis
NO	IX, 58 p., 10 tab., 10 fig., 3 ann., 25 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	Agrarian community Ravnik-Orlovše is composed from 88 member shares and manage 657 ha of land. The main income is coming from forest. Managment plan for 2006-2015 is 33.350 m ³ manages cut. Main board is share holders assembly. Managing committe is managing community and organizes work. In graduation thesis we prepared plane for forest work realization which include information about forest and forest income with valuation of net yield. Working metods are based on participation and decision-making during preparation of plan with chain of colething informations – prepering proposals –adjustment all with feedback nooses. Rezultate of graduation thesis is adjustmed plan for forest work organization which considers member' s wishes, forest branch and possibilities for forest managment.

KAZALO

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	III
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO.....	V
KAZALO PREGLEDNIC.....	VII
KAZALO SLIK.....	VIII
KAZALO PRILOG.....	IX
1 UVOD.....	1
2 NAMEN NALOGE.....	2
3 DOSEDANJE RAZISKAVE.....	3
4 OBJEKT RAZISKAVE.....	5
4.1 PREGLED REFERENČNE ZAKONODAJE IN PRAVIL AGRARNE SKUPNOSTI	5
4.1.1 Zakonske pravice in obveznosti članov agrarne skupnosti	5
4.2 PROSTORSKA UMESTITEV AGRARNE SKUPNOSTI TER STANJE GOZDNEGA FONDA	9
5 DELOVNE HIPOTEZE	15
6 METODE DELA	16
6.1 PREDSTAVTEV METOD DELA	16
6.1.1 Poslovni načrt.....	16
6.1.2 SWOT analiza	16
6.1.3 Metodi desetih in šestih stopenj.....	16
6.1.4 Participacija v načrtovanju	17
6.2 IZBIRA METODE ZA ANALIZO STANJA	18
6.2.1 Metoda analize socialno ekonomskega profila članov.....	19
6.2.2 Model izračuna gozdne rente.....	21
6.3.3 Uporaba modela izračuna gozdne rente	27

6.3.4. Metoda cenitve gozdov pri prometu z gozdovi.....	28
7 REZULTATI	29
7.1 ANALIZA ČLANSTVA AGRARNE SKUPNOSTI	29
7.1.1 Analiza stanja članskih deležev	29
7.1.2 Analiza socialno ekonomskega položaja članov agrarne skupnosti	30
7.2 POSLOVANJE AGRARNE SKUPNOSTI OD NJENE USTANOVITVE DO SEDAJ	32
7.3 REZULTATI PO SHEMI ZA IZRAČUN GOZDNE RENTE	35
7.3.1 Izračun gozdne rente	35
7.3.2 Cenitev gozdov pri prometu z gozdovi	37
7.4 ORGANIZACIJA IZVEDBE GOZDARSKIH DEL.....	37
7.4.1 Izdelava predlogov za potek organizacije gozdarskih del	37
7.4.2 Usklajevanje organizacije gozdarskih del v agrarni skupnosti.....	39
7.4.3 Izvedba gozdarskih del v agrarni skupnosti do leta 2011.....	40
8 ZAKLJUČEK	42
9 POVZETEK.....	45
10 VIRI.....	47
ZAHVALA.....	49
PRILOGE	50

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Možen 10 letni posek ter površina po razvojnih fazah	13
Preglednica 2: Možen posek ter površina po smernicah	14
Preglednica 3: Podatki v bazi sestojev Zavoda za Gozdove	22
Preglednica 4: Shema kalkulacije	23
Preglednica 5: Predpostavke modela cen lesa na KC (€/m ³) glede na predvideno sortimentacijo	24
Preglednica 6: Stroški dela in delavnih sredstev	24
Preglednica 7: Kazalci normativov za sečnjo	25
Preglednica 8: Kazalci normativov za spravilo	25
Preglednica 9: Normativi za gozdno gojitvena dela	27
Preglednica 10: Gozdna renta	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Organigram izvedbe diplomskega dela	19
Slika 2: Struktura velikosti lastniških deležev med člani agrarne skupnosti glede na celoto	29
Slika 3: Gibanje članov upravnega odbora po mandatih	32
Slika 4: Dobiček iz poslovanja agrarne skupnosti	33
Slika 5: Zneski dosedanjega izplačila rente za poln članski delež	34
Slika 6: Odkazilo v obdobju od leta 1996 do 2007.....	34
Slika 7: Prikaz razlike, ki je strošek pridobivanja lesa in vlaganja v gozdove med 10 letno gozdno rento in prodajno ceni po odsekih v agrarni skupnosti	36
Slika 8: 10 letna gozdna renta iz oddelkov agrarne skupnosti	36
Slika 9: Gozdna renta iz oddelkov, v katerih redna sečnja še ni potekala	38
Slika 10: Skupen možni posek v oddelkih, v katerih redna sečnja še ni potekala.....	39

KAZALO PRILOG

Priloga A:	Anketni vprašalnik.....	50
Priloga B:	Preglednica izračuna gozdne rente po letih izvedbe.....	52
Priloga C:	Ortofoto posnetek področja agrarne skupnosti Ravnik – Orlovše z masko sestojev in cestnim omrežjem.....	58

1 UVOD

25. januarja 1994 je bil v skupščini Republike Slovenije sprejet zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic. Na podlagi tega zakona danes v Sloveniji obstaja preko 300 agrarnih skupnosti (AJ PES).

V letu 1996 so bivši člani ali njihovi dediči dobili ponovno v last zemljišča in stavbe na Ravniku in Orlovšah ter tako postali prva agrarna skupnost v Sloveniji, ki je po zakonitem postopku dobila vrnjeno podržavljeno premoženje.

Agrarna skupnost Ravnik-Orlovše je tako organizacija članov-lastnikov idealnih deležev na skupnih parcelah. Večinoma so člani prebivalci Vipave, ki imajo na podlagi zakona in pravil agrarne skupnosti zgodovinsko dogovorjene skupne in posamične pravice, dolžnosti in obveznosti. V zemljiško knjigo so vpisani kot fizične osebe s svojimi idealnimi deleži.

Ponovno ustanovljeno agrarno skupnost je sestavljalo 88 članov. Vsak član je imel idealni delež $1/88$. S časom se je zaradi dedovanj delež članov na račun zmanjšanja idealnega deleža povečal.

Člani od solastniškega deleža v agrarni skupnosti pričakujejo določene koristi naj si bo to v denarju iz rente, v lesu za kurjavo ali tehničnemu lesu, senu in drugih koristih.

Kar 606 hektarjev od 655 pokriva gozd, zato je dohodek iz gozda ključnega pomena za zagotavljanje koristi članov. Želja članov po čim višji renti omejuje stanje gozdnega fonda. V prihodnjih poglavjih bomo predstavili optimalne možnosti, rešitev za organizacijo gozdarskih del z namenom doseganja enakomernih donosov iz gospodarjenja z gozdovi.

2 NAMEN NALOGE

Namen naloge je analizirati stanje gozdnega fonda ter možnosti za gospodarjenje z gozdovi, spoznati socialno ekonomske značilnosti članov agrarne skupnosti ter pripraviti načrt gospodarjenja z gozdovi na tak način, da bodo zagotovljeni stalni, enakomerni predvsem pa čim bolj optimalni donosi, ki bodo članom agrarne skupnosti trajnostno zagotavljali rento. Optimalna in trajna renta je želja-zahteva večine članstva, želja upravnega odbora in komisije za gospodarjenje pa je imeti pregled nad stanjem gozdov in pripomoček, ki jim bo v oporo pri odločitvah. Na njihovo pobudo in s sodelovanjem z gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije OE Tolmin, KE Ajdovščina ter na podlagi informacij o stanju gozdov in možnostih za izkoriščenje je nastala naloga, ki poizkuša odgovoriti na zgornje izzive.

3 DOSEDANJE RAZISKAVE

Leta 1999 je David Fučka na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire zagovarjal diplomsko nalogo z naslovom Ponovna vzpostavitev agrarne skupnosti Ravnik Orlovše in njena gozdarska problematika (Fučka, 1999). V nalogi so prikazane značilnosti območja agrarne skupnosti, kratek zgodovinski pregled ter takratno stanje v agrarni skupnosti. Poudarek naloge je bil na podrobni predstavitvi denacionalizacijskega postopka ter cenitvi čistega donosa gozdov agrarne skupnosti.

Na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire je bilo že kar nekaj zagovorov diplomskih nalog, ki se ukvarjajo z gozdno gospodarskim načrtovanjem za zasebne gozdne posesti (Jagodic, 2006; Alič, 2005; Ambrožič, 2005). Naloge se naslanjajo na gozdno gospodarske načrte iz katerih analizirajo stanje ter možnosti za gospodarjenje z gozdovi. Načrti pa so pripomoček lastniku posesti pri odločanju o poteku gospodarjenja s svojo posestjo.

Z gozdnogospodarskimi posledicami posestne sestave slovenskih gozdov se je v doktorski disertaciji ukvarjal Mirko Medved (Medved, 2000). Analiziral je razmere za gospodarjenje glede na prostorske in socialno ekonomske dejavnike. Anketni vprašalnik, ki je bil uporabljen v disertaciji smo uporabili tudi kot pripomoček pri sestavi, izvedbi in analizi ankete med člani agrarne skupnosti Ravnik Orlovše.

Pregledali smo dosedanje objave, ki se navezujejo na zasebne lastnike gozdov ter možnosti za sodelovanje med njimi. Raziskave obravnavajo prednosti povezovanja lastnikov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti (Malovrh, 2006), analizirajo možnosti povezovanja lastnikov gozdov v društva ter proučujejo možnosti za profesionalizacijo društev (Krajčič in Mori, 2006).

Pregled referenčnih raziskav iz tujine za naše področje nam kaže veliko zanimanje za zasebne gozdove ter različne organizacijske povezave med lastniki. Rauch (Rauch, 2006) je z uporabo SWOT analize analiziral združenja lastnikov gozdov v Avstriji v povezavi z oskrbo trga z lesom. V domači strokovni literaturi pa so bili predstavljeni primeri dobrih

praks iz tujine, tako Avsec (Avsec, 2006) predstavlja sistem delovanja največje gozdarske zadruge v Evropi. Primere sodelovanja agrarne skupnosti z raziskovalnimi inštitucijami v Galiciji pa so avtorji prikazali kot primer dobre prakse (Bogataj in sod., 2008).

Pregledali smo tudi referenčno zakonodajo, ki se nanaša na agrarne skupnosti, lastništvo, dedovanje ter na gospodarjenje z gozdovi.

4 OBJEKT RAZISKAVE

4.1 PREGLED REFERENČNE ZAKONODAJE IN PRAVIL AGRARNE SKUPNOSTI

Agrarna skupnost Ravnik – Orlovše je bila ponovno vzpostavljena 3.8.1994 z odločbo pa je 5.9.1996 po 35 letih ponovno dobila v last 659 ha zemljišč.

Zgodovinski pregled do ustanovitve in razmere ob ponovni vzpostavitvi ter podrobna predstavitev denacionalizacijskega postopka je bila že obdelana (Fučka, 1999). V nadaljevanju bodo tako predstavljeni samo deli, pomembni pri izdelavi te naloge.

4.1.1 Zakonske pravice in obveznosti članov agrarne skupnosti

Povzetek za analizo pomembnejših členov pravil Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (1994):

- Za agrarne skupnosti se štejejo podobčine, vasi, srenje, soseske, korporacije, urbarialne in druge po izvoru podobne skupnosti.
- Za premoženje in pravice se štejejo premoženjske pravice, ki so bile agrarnim skupnostim odvzete:
 - lastninska pravica, ki je bila v zemljiški knjigi vpisana na agrarno skupnost in njene člane z navedbo lastninskih deležev članov po imenih, hišnih številkah ipd., kot solastnina članov agrarne skupnosti,
 - lastninska pravica, ki je bila v zemljiški knjigi vpisana na agrarno skupnost brez navedbe lastninskih deležev članov kot skupna lastnina članov agrarne skupnosti, podrobneje pa je urejena v pravilih agrarne skupnosti,
 - pravica do paše, do nabiranja stelje, dračja, sečnje lesa, pravica do napajanja živine in druge tem podobne služnostne pravice na tuji stvari.
- Agrarna skupnost je skupnost fizičnih in pravnih oseb na podlagi pogodbe, ki imajo skupne pravice, dolžnosti in obveznosti, določene z zakonom in pravili agrarne skupnosti.
- Agrarna skupnost ni pravna oseba.

- Član agrarne skupnosti lahko po zakonu uveljavlja le tisti obseg premoženjskih pravic, ki jih je imel sam oziroma njegov pravni prednik ob podržavljenju. Premoženjske pravice se vrnejo fizični osebi, kateri so bile odvzete, oziroma pravni osebi, kateri so bile odvzete, oziroma njeni pravni naslednici. Če je prejšnji imetnik premoženjske pravice fizična oseba že mrtev ali razglašen za mrtvega, se po tem zakonu vrnjene premoženjske pravice štejejo za pozneje najdeno premoženje in se zanje dedovanje izvede po zakonu o dedovanju. Pri tem lahko premoženjske pravice v naravi deduje le tisti dedič, ki je član agrarne skupnosti, drugi dediči pa lahko zahtevajo le nujni delež v gotovini.
- Nepremičnine, ki so predmet premoženjskih pravic po tem zakonu, lahko člani agrarne skupnosti izkoriščajo le v skladu s predpisi, ki tako izkoriščanje urejajo in v skladu s svojimi pravili.

Solastništvo, obrazložitev pojma ter vpliv na gospodarienje z gozdovi

Solastnina:

- Zakon o temeljnih lastninsko pravnih razmerjih določa, da ima lahko več oseb pravico na nerazdeljeni stvari, pri čemer je del vsakega izmed njih določen v sorazmerju s celoto. Če deli niso določeni, se domneva, da so enaki. Delež se izraža v odstotku ali ulomku, gre pa za t.i. idealni delež. Pri tem se ne ve, čigav je posamezni del zemljišča ali stavbe, pač pa lahko vsakdo uporablja celoto vendar samo v obsegu, ki je sorazmeren njegovemu deležu.
- Solastnik ima pravico imeti stvar v svoji posesti in jo skupaj z drugimi solastniki uporabljati sorazmerno svojemu delu, pri čemer ne sme kršiti pravice drugih solastnikov. Solastnik lahko s svojim deležem razpolaga samostojno, torej brez soglasja drugih solastnikov. To pomeni, da lahko svoj delež proda, podari, zastavi ali kako drugače odsvoji, pri tem pa mu ni potrebno pridobiti soglasja ostalih solastnikov. Edino omejitev določajo posamezni zakoni, ki solastnikom dajejo predkupno pravico v primeru prodaje solastniškega deleža. To pomeni, da mora solastnik kmetijskega zemljišča, nezazidanega stavnega zemljišča in stanovanja svoj solastniški delež najprej ponuditi solastnikom, da ga ti odkupijo. Šele če ti te

pravice ne izkoristijo, potem ga lahko proda poljubni osebi, pri čemer ne sme izboljšati pogojev prodaje (cena, pogoji plačila, ...).

- Glede upravljanja stvari v solastnini zakon določa, da imajo solastniki pravico skupno upravljati stvar. Pri tem loči posle rednega in posle izrednega upravljanja.
- Pri poslih v zvezi z rednim upravljanjem (vzdrževanje, ...) je potrebno soglasje solastnikov, katerih deli sestavljajo skupaj več kot polovico vrednosti celotne stvari. Za posle rednega upravljanja se šteje tudi redna sečnja (Winkler, 2000).
- Pri poslih izrednega upravljanja (nadgradnja, sprememba namena stvari, oddaja celotne stvari v najem, ustanovitev hipoteke na celotni stvari, prodaja celotne stvari, pa je potrebno soglasje vseh solastnikov.
- Vse stroške vzdrževanja, upravljanja ipd. trpijo vsi solastniki, in sicer v sorazmerju z njihovimi deleži.

Delitev solastnine:

- Vsak od solastnikov lahko v vsakem času zahteva delitev solastnine, razen v času, ko bi bila delitev v škodo drugih solastnikov. Solastnik se tej pravici ne more odpovedati za vselej, lahko pa se ji odpove za določen čas.
- Fizična delitev stvari je običajno možna in takrat se razdeli tako. Če pa fizična delitev stvari ni možna, ali bi le ta pomenila bistveno zmanjšanje vrednosti stvari, potem se lahko opravi civilna delitev. Le ta se opravi v civilnem nepravdnem postopku, in sicer na predlog strank. Sodišče stvar proda in nato izkupiček razdeli med solastnike, glede na njihove deleže. Možno pa je tudi, da en izmed solastnikov stvar prevzame in izplača ostale solastnike.

Agrarna skupnost:

- Formalnopravno je skupna lastnina fizičnih oseb tudi agrarna skupnost kot posebna oblika zasebne gozdne posesti, nekdanjih vaških gozdov, ki so ostali nerazdeljeni in so po II. svetovni vojni postali družbena last, sedaj pa se na podlagi zakona lahko ponovno vzpostavljajo nekdanje agrarne skupnosti (Winkler, 2000).

Povzetek za analizo pomembnejših členov pravil agrarne skupnosti Ravnik Orlovše

Pravice in obveznosti članov agrarne skupnosti so zapisane v pravilih agrarne skupnosti:

- Agrarna skupnost Ravnik-Orlovše Vipava je organizacija nekdanjih članov, lastnikov idealnih deležev na skupnih parcelah, njihovih dedičev ali pravnih naslednikov AS, ki je bila prekinjena s podržavljenjem njihovega premoženja. AS je skupnost fizičnih in pravnih oseb iz Vipave in Zemon, ki imajo zgodovinsko dogovorjene skupne in posamične pravice, dolžnosti in obveznosti, določene z zakonom in pravili AS.
- AS ima naslednje stalne organe: občni zbor, upravni odbor, nadzorni odbor, volilna komisija in komisijo za gospodarjenje.
- Občni zbor je najvišji organ AS. Zbor sestavljajo člani AS oziroma njihovi pooblaščenici. Občni zbor voli člane AS oziroma pooblaščenice v organe zbora za dobo štirih let. Občni zbor se praviloma sestane najmanj enkrat letno, lahko pa se skliče tudi izredno, če to zahteva najmanj tretjina članov.
- Pristojnosti občnega zbora je da: sprejema gospodarski plan in finančni načrt, obravnava in potrjuje poročila upravnega in nadzornega odbora, obravnava in potrjuje letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička, sklepa o najemnih pogodbah glede nepremičnin, ki so v solasti članov AS, sklepa o pogodbah o ustanovitvi služnosti za izvedbo infrastrukturnih objektov in naprav na zemljiščih v solasti članov AS, obravnava in potrjuje sklepe, pravila, akte in ukrepe o katerih odloča občni zbor, jih spreminja in dopolnjuje oziroma jih zavrne in zahteva dopolnitev, voli predsednika upravnega odbora, člane upravnega odbora, komisijo za gospodarjenje, nadzorni odbor in druge strokovne organe ter jih razrešuje, določi višino sejin in višino nagrad za delo članov v organih AS, sklepa o nakupu nepremičnin.
- Sklepe sprejema z večino glasov prisotnih članov, če ni s temi pravili za posamezne odločitve predpisano drugače.

4.2 PROSTORSKA UMESTITEV AGRARNE SKUPNOSTI TER STANJE GOZDNEGA FONDA

Člani agrarne skupnosti imajo v solastništvu 657 ha površin (priloga A). Od tega 655 ha v katastrski občini Nanos 2 ha pa v katastrski občini Vipava v okolici Starega gradu. Za agrarno skupnost je gospodarsko pomemben kompleks na Nanosu. Po zadnjem gozdno gospodarskem načrtu je gozd v agrarni skupnosti pokrival 606 ha oziroma 93 % površin ostali del, 49 ha odpade na travnike in pašnike.

Nanos sodi med visoke kraške planote z značilnimi kraškimi pojavi. Planota spada k skrajnemu severozahodnemu delu dinarskega pogorja in se nahaja nad Vipavsko dolino. Ravnik in Orlovše pa predstavljata bolj ravninski svet bolj na zahodnem nižjem predelu planote.

Tu se prepletata vpliva celinskega iz severne ter severovzhodne smeri ter submediteranski podnebja iz južne strani, ki ima velik vpliv tudi na območju Ravnika in Orlovš. V povprečju pade na Nanosu letno med 1800 in 3000 mm padavin. Vodotokov na Nanosu ni. Najpogostejše gozdne združbe na območju agrarne skupnosti so *Seslerio Fagetum tipicum*, *Abieti Fagetum Dinaricum Calamagrostidosum*, *Abieti Fagetum dinaricum Tipicum*.

Gozdovi na območju agrarne skupnosti spadajo med gozdove z zelo ter veliko požarno ogroženostjo. Visoka stopnja ogroženosti gre predvsem na račun visokega deleža borovih sestojev ter submediteranskega vpliva. Po Pravilniku o varstvu gozdov stopnje pomenijo (2000):

- Zelo velika požarna ogroženost. V to stopnjo se razvrščajo gozdovi oziroma območja gozdov, kjer stalna nevarnost gozdnih požarov pomeni resno grožnjo njihovem ekološkemu ravnovesju, varnosti ljudi in premoženja v gozdu in gozdnemu prostoru ali predstavlja stalno nevarnost za pospeševanje nepovratnih degradacijskih procesov v gozdu.
- Velika požarna ogroženost. V to stopnjo se razvrščajo gozdovi oziroma območja gozdov, kjer občasna nevarnost gozdnih požarov pomeni resno grožnjo njihovemu

ekološkemu ravnovesju, varnosti ljudi in premoženja v gozdu in gozdnem prostoru ali predstavlja nevarnost za pospeševanje nepovratnih degradacijskih procesov v gozdu in gozdnem prostoru.

Gozdovi na območju agrarne skupnosti so razvrščeni v štiri gozdno gospodarske razrede:

- **Primorska bukovja z borom**

Gospodarski razred zajema bolj sušna rastišča in vključuje naslednje odseke agrarne skupnosti: 52, 53, 54, 56, 58A, 58B, 59A, 60C, 62, 63A, ter odsek 65. Razred zajema okrog polovice površine agrarne skupnosti.

Letni prirastki iglavcev znaša 3,11 m³/ha, listavcev pa 1,41 m³/ha skupaj pa 4,51 m³/ha. V lesni zalogi prevladujejo bor z 51,9 %, smreka z 20,2 %, ter trdi listavci z 18,9 % ostale drevesne vrste so zastopane pod 10 %. Lesna zaloga na hektar znaša 210,3 m³/ha.

- **Primorska bukovja**

Gospodarski razred zajema tople lege s submediteranskim vplivom in vključuje naslednje odseke v agrarni skupnosti: 60A, 60B, 61 in 73.

V tem razredu je bukev naj konkurenčnejša drevesna vrsta. V preteklosti so bili ti gozdovi pod velikim pritiskom, kar je opazno ob pojavljanju bukve panjevskega izvora.

Prevladujejo mlajše razvojne faze, predvsem drogovnjaki ter panjevci termofilnih listavcev in bukve. Mestoma je v skupinah in v večjih nasadih umetno zasnovana smreka.

Letni prirastek iglavcev znaša 1,25 m³/ha, listavcev 4,16 m³/ha, skupaj pa 5,41 m³/ha. V lesni zalogi prevladujejo bukev z 61,4 %, smreka s 16,7 %, ter trdi listavci s 13,1%, ostale drevesne vrste so zastopane s pod 10%. Povprečna lesna zaloga znaša 258,9 m³/ha.

- **Jelova bukovja dobrih rastišč**

Gospodarski razred, ki je sicer v enoti največji na območju agrarne skupnosti zajema petino površine in vključuje oddelke 51, 66, 68A in 98.

To so gozdovi jelke in bukve, vendar je v zaradi sadnje močno prisotna smreka, ki je v fazi drogovnjaka. Letni prirastei so v tem gospodarskem razredu najvišji in znašajo za iglavce $4,42 \text{ m}^3/\text{ha}$, za listavce $3,57 \text{ m}^3/\text{ha}$ skupaj pa $7,99 \text{ m}^3/\text{ha}$. Povprečna lesna zaloga znaša $317,0 \text{ m}^3/\text{ha}$.

- **Jelova bukovja sušnih rastišč**

Tudi ta razred zavzema približno petino vseh gozdov agrarne skupnosti v oddelkih 75, 59B, 63B, 64, 68B, 69, 70, 71 in 72.

Kakovost drevja je zaradi ekstremnosti rastišč slabša. Tudi v tem gospodarskem razredu so prisotna jedra smreke v fazi drogovnjaka.

Prirastki v tem gospodarskem razredu znašajo za iglavce $3,92 \text{ m}^3/\text{ha}$, za listavce $2,65 \text{ m}^3/\text{ha}$ skupaj pa $6,57 \text{ m}^3/\text{ha}$. Povprečna lesna zaloga znaša $264,7 \text{ m}^3/\text{ha}$.

Zgodovina prostora Agrarne skupnosti Ravnik Orlovše

Agrarna skupnost Ravnik Orlovše se je, sicer drugače organizirana, pojavila v začetku 19. stoletja. Glavnino takratnih površin so predstavljali pašniki in travniki, gozda je bilo bolj malo.

Prvič so gozdove agrarne skupnosti obravnavali v ureditvenem elaboratu 1960–1969, pred tem pa načrtnega gospodarjenja z gozdovi ni bilo. V tem obdobju gozdove poraščajo v glavnem pionirski sestoji bora na bivših pašnih površinah. S pojemanjem pašništva se je začel proces zaraščanja. Gozd se je širil s severovzhodne strani zaradi bližine gozda in kvalitetnejših tal. Na zahodnem delu pa se je zaradi izpostavljenosti burji ter zakrasevanju pogozdovalo z rdečim ter črnim borom že od pred prve svetovne vojne naprej.

V letih 1965 in 1966 je sestoje iglavcev močno prizadel snegolom, leta 1975 in 1976 pa še žledolom. V vrzeli so nato nasadili smreko, ki je danes v fazi drogovnjaka. Redčenja se v preteklosti skoraj niso izvajala. V 90-ih do vrnitve pa zaradi moratorija na izvajanje sečnje v gozdovih, ki so bili predmet vračanja se sečenj, razen sanitarnih in gojitvenih del niso izvajali.

Rezultat preteklih dogodkov so danes velike površine borovih sestojev, ter sestojev mlajših razvojnih faz ter panjevskih in raznomernih oblik, slabe kvalitete ter s pomanjkljivo zasnovno.

Razmere za gospodarjenje

Stanje razvojnih faz je za gospodarjenje neugodno. Velik delež mlajših razvojnih faz in panjevcev pomeni večje stroške poseka ter večja vlaganja na eni strani in manj kakovostne sortimente na drugi strani. Gozdna renta je iz takih sestoje nizka, če ne celo negativna. Modelno razmerje razvojnih faz za gospodarski razred primorskih bukovih gozdov z borom, ki pokrivajo večino prostora predvideva 15 % mladovja, 26 % drogovnjakov, 34 % debeljakov ter 25 % sestojev v obnovi (GGN, 2006). Izrazita so predvsem odstopanja v razvojni fazi drogovnjakov, kjer je njihov delež bistveno previsok, kar se seveda odrazi v prenizkem deležu debeljakov in pomlajencev, razvojnih fazi iz katerih pridobivamo vrednejše sortimente. Seveda tudi nikakor ne gre prezreti visokega deleža raznomernih sestojev.

Preglednica 1: Možen 10 letni posek ter površina po razvojnih fazah

Razvojna faza	Površina (ha)	Površina (%)	Možni posek iglavcev (m³)	Možni posek listavcev (m³)	Skupni možni posek (m³)
Mladje	14,7	2,4	35	54	89
Drogovnjak I	219,4	36,2	7043	1758	8801
Dogovnjak.II	36,5	6,0	1427	883	2310
Debeljak	43,7	7,2	4222	886	5108
Pomlajenec	18,4	3,0	593	275	868
Panjevec	5,9	1,0	347	73	421
Opuščen panjevec	40,9	6,8	0	914	914
Grmičevje	36,4	6,0	93	37	130
Rznomerni gozd	190,6	31,4	9919	4788	14707
Skupna vsota	606,5	100,0	23680	9667	33347

V raznomernih sestojih se nahaja tudi največja količina predvidenega možnega poseka. Posplošeno imamo dva razreda raznomernih sestojev. Prvi je razred, v katerem sta prisotna bora v kombinaciji z črnim gabrom ter bukvijo. Drugi je razred, kjer je prisotna smreka v kombinaciji z bukvijo. Sestoji drugega razreda imajo kvalitetnejšo sortimentno sestavo.

Preglednica 2: Možen posek ter površina po smernicah

Razvojna faza	Površina (ha)	Površina (%)	Možni posek iglavcev (%)	Možni posek listavcev (%)	Skupni možni posek (%)
Sadnja	5,0	0,8	0,5	5,3	1,9
Nega mladja, gošče	21,8	3,6	0,0	5,0	1,4
Nega letvenjaka	16,5	2,7	0,0	0,1	0,0
Nega drogovnjaka	204,2	33,7	32,2	16,8	27,7
Nega debeljaka	38,8	6,4	18,3	2,0	13,6
Uvajanje v obnovo	11,4	1,9	2,6	5,8	3,5
Zadržano nadaljevanje obnove	15,3	2,5	1,0	6,7	2,7
Končni posek pri naravni obnovi	0,5	0,1	0,0	1,0	0,3
Nega raz. gozda za povečevanje LZ	6,6	1,1	0,7	0,2	0,6
Nega raz. gozda za vzdrževanje strukture	117,2	19,3	24,4	23,6	24,2
Nega raz. gozda za pomlajevanje	28,0	4,6	9,2	12,9	10,3
Sanitarni posek	4,7	0,8	0,2	0,0	0,2
Ni ukrepa	68,7	11,3	0,6	0,1	0,4
Obnova panjevca	11,2	1,8	0,0	9,5	2,7
Premenilno redčenje	10,9	1,8	1,2	2,2	1,5
Premena	45,5	7,5	9,0	9,0	9,0
Skupna vsota	606,5	100	100	100	100

Največji delež površin zajema ukrep nege drogovnjaka, temu ukrepu pa sledi nega raznomernega gozda. Po smernicah uvajanje sestoja v obnovo, nadaljevanja obnove ter končni posek skupaj zajemajo 4,1 %skupnega etata.

Predvidene smernice ukrepov so odraz razmerja razvojnih faz, saj velika večina predvidenih ukrepov zajema področje nege.

5 DELOVNE HIPOTEZE

Skozi nalogo bomo preverjali hipoteze o možnostih za doseg cilja optimalne ter trajne rente.

Z organizirano izvedbo del lahko zagotovimo stalne donose, enakomerno razporeditev med prihodki in vlaganji.

Na osnovi celovite priprave dela za daljše časovno obdobje se izdelajo izvedbeni načrti, kar omogoča racionalizacijo izkoriščanja proizvodnih kapacitet.

Optimalna je kombinacija izkoriščanja lastnih proizvodnih kapacitet z najetimi.

Načrtovano poslovanje agrarne skupnosti je pregledno.

Načrt je nujen pripomoček za učinkovito gospodarjenje in vodenje agrarne skupnosti.

Z načrtnim gospodarjenjem je realizacija možnega poseka večja, posek pa enakomernejše razporejen.

Sestojna karta je uporaben in koristen pripomoček za načrtovanje del pri pridobivanju lesa.

Člani agrarne skupnosti so slabo opremljeni za izvajanje del v gozdu.

Člani ohranjajo interes do članstva v agrarni skupnosti.

Člani niso ekonomsko navezani na prihodke iz gozda.

Člani so pripravljeni za sodelovanje z agrarno skupnostjo v navezavi z lastnimi gozdovi.

6 METODE DELA

6.1 PREDSTAVTEV METOD DELA

Za doseg ciljev potrebujemo primeren pristop, orodje, ki nam bo dalo odgovore in nas usmerilo k želenim ciljem.

Iz prakse poznamo več orodij na primer: poslovni načrt, SWOT analizo, metodo desetih stopenj, metodo šestih stopenj, ki jih uporabljamo z namenom optimizacije poslovanja.

6.1.1 Poslovni načrt

Bistvo poslovnega načrta je spoznavanje posla v celoti (razmišlja-nje o tem, kaj dejansko pomeni posel), soočanje navdušenja nad idejo/poslom z dejstvi, omejitvami, razmišljanje o viziji in njenem prenašanju na sodelavce in partnerje ter izogibanje nepremišljenim potezam.

6.1.2 SWOT analiza

SWOT (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) analiza je popularna tehnika, s katero se razišče potencialne prednosti, slabosti, tveganja in priložnosti. Pomen SWOT analize je v tem, ker ne razišče samo, kaj je dobro in kaj je slabo, ampak tudi kaj bi ali bo utegnilo biti dobro in kakšno je tveganje, da utegne biti nekaj slabo. Na osnovi slednjih informacij se namreč zavaruje pred tveganji. Analiza je zelo zanesljiva le v relativno stabilnem in harmoničnem okolju, medtem ko je za obvladovanje nenadnih sprememb manj primerna. Analiza prednosti in slabosti odkriva in ocenjuje notranje dejavnike poslovanja, analiza priložnosti in nevarnosti pa zunanje dejavnike poslovanja. Analiza je bila v gozdarstvu med drugim uporabljena na primeru združenj lastnikov gozdov v Avstriji (Rauch, 2007), uporablja pa se tudi pri izdelovanju poslovnih načrtov kmetijskih gospodarstev pri kandidiranju za investicijska sredstva.

6.1.3 Metodi desetih in šestih stopenj

Metodo desetih stopenj po NADLERJU ter metodo šestih stopenj po REFI uvrščamo med sintetične metode. Cilj obeh je povečanje racionalnosti procesa v nekem delovnem sistemu

in s tem povečanje človekovega blagostanja. Obe metodi se razlikujeta od analitičnega pristopa, ker dodajata dimenzijo ustvarjalnosti oblikovalca dela, celovitosti pristopa in usmerjenosti v prihodnost. Zato so namenjene obravnavanju večjih ali bolj zamotanih delovnih sistemov (Košir, 1996).

Stopnje v metodi so razdeljene po naslednjih sklopih:

1. STOPNJA: določiti cilje
2. STOPNJA: omejiti nalogo in zbrati podatke
3. STOPNJA: iskati idealne rešitve
4. STOPNJA: zbirati podatke in oblikovati uporabne rešitve
5. STOPNJA: izbrati optimalno rešitev
6. STOPNJA: uvesti izbrano rešitev in preverjanje njene uspešnosti

6.1.4 Participacija v načrtovanju

Beseda participacija ima v slovenščini dva sinonima, udeležba in sodelovanje. Udeleženci v tem postopku se imenujejo deležniki. Z razvojem demokracije in osveščenosti javnosti prihaja do želje javnosti pri soodločanju in nadzoru procesov, posebej v primerih okoljskih vprašanj. Vključevanje javnosti pa spodbujata domača in mednarodna zakonodaja. Pri nas deležnike v gozdnem načrtovanju predstavljajo lastniki gozdov, gozdarske organizacije, upravni organi, nevladne organizacije, lokalne skupnosti ter druge gospodarske organizacije. Med deležnike, ki predstavljajo javni interes, štejemo deležnike, ki niso povezani z lastnino. Upoštevanje slednjih v načrtovalnem procesu pomeni večjo stopnjo upoštevanja interesov javnosti. Upoštevanje lastnikov pa pomeni večje upoštevanje zasebnih interesov. Oblike upoštevanja interesov v okviru participacije so lahko različne. Primernost posameznih oblik pa je odvisna od konkretnih razmer in predvidene stopnje vključevanja javnosti v procese odločanja. S participativnim pristopom se v fazi načrtovanja lahko uskladijo različni interesi deležnikov, kar kasneje prinaša številne koristi. Od preprečevanja konfliktov do uspešnejše realizacije načrta. Pri izvedbi postopka se pojavi vprašanje načina vključevanja deležnikov. Tu je potrebno upoštevati več dejavnikov: način odločanja v procesu načrtovanja, subjekt odločanja, stopnjo vključenosti interesentov, razumevanje pomena načrta za prihodnje ravnanje, obravnavanje družbe in

okolja v procesu načrtovanja in druge dejavnike. Raznovrstnost namenov vključevanja javnosti v načrtovanje nam narekuje stopnjo vključitve javnosti od bolj pasivnih (anketiranje) do aktivnih oblik (soodločanje). V bolj aktivnih oblikah prihaja do interakcij med različnimi deležniki: deležniki si izmenjujejo poglede, usklajujejo interese in se navsezadnje drug od drugega učijo. Izvedba aktivnih oblik vključevanja javnosti zahteva od načrtovalca nova znanja in večjo porabo časa. Večji vložek pa se načrtovalcu povrne ob večji veljavnosti, uporabnosti in sprejemljivosti načrta za zainteresirano javnost in lastnike gozdov.

6.2 IZBIRA METODE ZA ANALIZO STANJA

Skozi pregled zgoraj opisanih metod opazimo, da ima vsaka metoda svoje prednosti in slabosti. Ločena obravnava problematike po različnih metodah ne bi bila smotrna saj se določena poglavja znotraj metod prekrivajo. Zato ocenjujemo, da je smiselno izkoristiti različne pristope izvedbe nekaterih korakov znotraj metod. Končni produkt te naloge je poslovni načrt agrarne skupnosti, ki bo nastal v več korakih. Načrt bo podprt z fleksibilnostjo SWOT analize ob vključevanju različnih deležnikov.

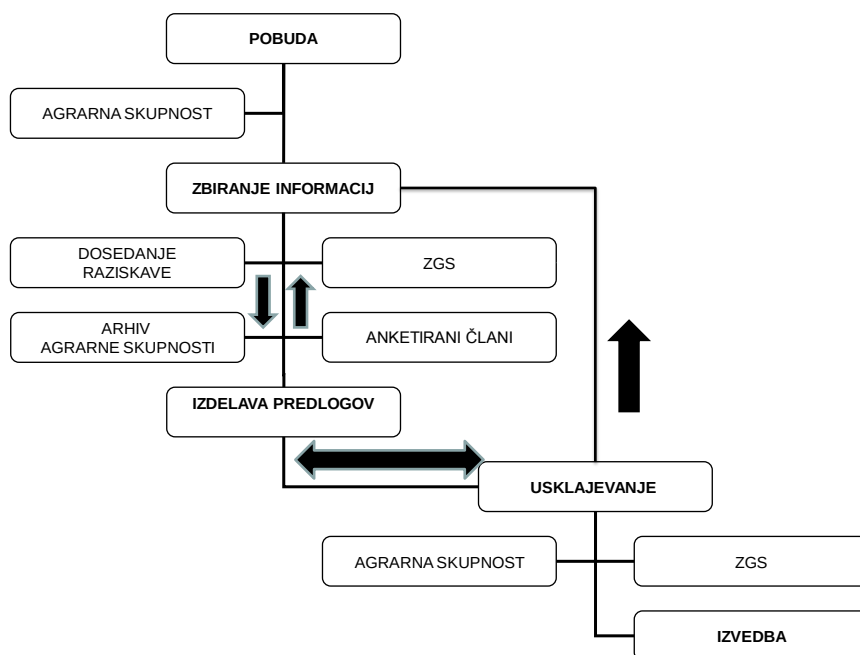
Metoda dela temelji na analizi sedanjega stanja, preteklega dogajanja ter poslovanja agrarne skupnosti glede na zastavljene cilje. Iz analize stanja pridobimo temelje za nadaljnje odločitve in optimiranje ciljev.

Izdelavo analize stanja in preteklega poslovanja izvedemo na osnovi zbranih podatkov.

Vir informacij pa so različni:

- Vir, ki se navezuje na stanje gozdov je aktualni gozdno gospodarski načrt gozdno gospodarske enote Podkraj Nanos.
- Vir, ki zajema dosedanje poslovanje agrarne skupnosti je njen arhiv. Naslednji vir iz katerega pridobimo podatke o članih, pa je izvedba ankete med člani.
- Vir, ki nam pokaže možne variante z vidika organizacije izvedbe gozdarskih del glede na stanje gozdnega fonda, je izračun gozdne takse in gozdne rente.

Rezultati iz zgornjih alinej, ki nas informirajo o stanju, omejitvah in pričakovanjih članstva so poti do naslednjih korakov. Naslednji korak je izdelava predlog, podlag za usklajevanje. Zadnji korak pa je izvedba načrta. Tako usklajene rešitve bodo nato predstavljale plan izvedbe del za prihodnje leta.

Slika 1: Organigram izvedbe diplomskega dela

Nadaljnje bodo nakazane tudi dolgoročne alternative, potenciali ter priložnosti za agrarno skupnost Ravnik Orlovše.

6.2.1 Metoda analize socialno ekonomskega profila članov

Metoda analize socialno ekonomskega profila predstavlja anketiranje med člani agrarne skupnosti.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo želeli dobiti odgovore na vprašanja, ki se navezujejo na odločitve o možnostih za gospodarjenje in nadaljnji razvoj agrarne skupnosti.

Za izvedbo ankete smo izkoristili letni sestanek občnega zbora, ki je bil 23. maja 2008. Članom smo vabilu na občni zbor priložili še anketo. Zaradi majhne udeležbe članov na občnem zboru in posledično tudi manjšem številu vrnjenih anket smo opravili še dodatno anketiranje članov na domu. Predpostavljali smo, da udeleženci občnega zbora predstavljajo aktivnejši del članstva, to je tisti del, ki z sodelovanjem na občnem zboru na podlagi pravil agrarne skupnosti odloča o prihodnjih usmeritvah gospodarjenja v agrarni skupnosti.

Anketni vprašalnik (priloga A) je bil razdeljen na štiri področja:

Prvo področje je zajemalo sklop socialnih vprašanj. V tem sklopu smo želeli dobiti starostno, izobrazbeno, socialno ekonomsko in spolno strukturo članov. Predpostavljali smo, da obstaja določen delež članstva, ki dejansko ne dela v gozdu in je samo zemljiškoknjižni lastnik. Delo v njegovem gozdu pa dejansko opravlja nekdo drug v sklopu družine ali medsosedske pomoči. V teh primerih smo želeli, da anketo rešita skupaj in tako dobiti odgovore, ki imajo večjo težo, saj so se naslednji sklopi navezovali na gospodarjenje in bili osredotočeni tudi v prihodnost.

V drugem sklopu smo zbrali informacije o potrebah članov po lesu iz agrarne skupnosti ter pridobili mnenje o poslovanju agrarne skupnosti. Zanimale so nas tudi potencialne spremembe lastništva.

Tretji sklop se je navezoval na usposobljenost in znanje za delo v gozdu. Zanimala nas je velikost posesti, sposobnost za opravljanje določenih del, opremljenost za delo v gozdu, izkoriščanje lastnih gozdov ter ekonomska navezanost na prihodke iz gozda.

V zadnjem sklopu pa nas je zanimala pripravljenost za navezavo agrarna skupnost-gozd članov agrarne skupnosti. Kot zadnje pa smo dali možnost, da so člani izrazili svoje želje in videnje agrarne skupnosti v prihodnosti.

Podatke smo kontrolirali ob vnosu, jih dodatno preverili po končanem vnosu z anketnimi listi ter ob izvajanju obdelave podatkov. Podatke smo obdelovali v programu Microsoft Office Excel 2007.

6.2.2 Model izračuna gozdne rente

Za smotrno gospodarjenje z gozdovi potrebujemo funkcionalno razdelitev gozdnega prostora na prostorske enote. V gozdno gospodarskem načrtovanju lahko prostorske enote razdelimo v dve skupini.

Stalne gozdno ureditvene prostorske enote nam nudijo prostorski okvir za izvedbo in kontrolo. Druge prostorske enote pa so spremenljive. Oddelke uvrščamo v prvo sestoje in gozdno gospodarske razrede pa v drugo skupino.

Gozdno gospodarski razred je ključna prostorska enota za okvirno načrtovanje razvoja gozdov na ravni gozdnogospodarske enote in gozdnogospodarskega območja. Kriterij za oblikovanje gozdnogospodarskih razredov so zlasti gozdne združbe, močna spremenjenost naravne drevesne sestave in specifični problemi razvoja gozdov in vloge gozda.

Sestoji so pomembni za gozdno inventuro, načrtovanje ukrepov in izvedbo del in nam služijo kot načrtovalni pripomoček. Sestoj je najnižja prostorska enota, za katero zbiramo informacije pri opisovanju sestojev, načrtujemo ukrepe, višino etata ter vrste in obseg gozdnogojitvenih del. Sestoj je definiran kot del gozda, ki se po svojih znakih bistveno razlikuje od svoje okolice. Na terenu sestoj ni označen, ampak predstavlja poseben sloj gozdarskega informacijskega sistema.

Gozdarski informacijski sistem je računalniško podprt prostorski informacijski sistem. Namenjen zajemanju, posodabljanju, predelavi in ravnanju s prostorsko opredeljenimi informacijami.

Glede na izpisek iz zemljiške knjige in s pomočjo digitalnega katastrskega načrta smo določili meje agrarne skupnosti. Nato smo s pomočjo programske opreme Idrisi in

Mapinfo določili ujemanje posestnih mej z mejami oddelkov in sestojev. Pri sestojih, ki sekajo parcelne meje, smo upoštevali samo tisti del sestoja, ki je znotraj meja na način, da smo ocenili njegov delež znotraj meje, ter temu prilagodili tudi podatke.

Osnovna baza modela izvira iz baze o sestojih in oddelkih Zavoda za gozdove (ZGS). V preglednici 3 so predstavljeni podatki iz baze ZGS, ki smo jih uporabili pri izdelavi modela.

Površina agrarna skupnost je razdeljena na 20 oddelkov. Nekateri oddelki se nato delijo se na odseke tako, smo v bazo vključili skupno 30 enot (oddelki+odseki). Baza odsekov je sestavljena iz informacij ob popisu gozdov, vodi se evidenca poseka in opravljenih gojitvenih in varstvenih del ter plan dela.

Baza sestojev vsebuje informacije o posameznemu sestoju pridobljene pri popisu gozdov za izdelavo GGN območne enote.

Pri modelu izračuna gozdne rente smo uporabili podatke iz baze sestojev. V bazo smo zajeli 282 sestojev, ki so različno razporejenih po prostoru. Večina sestojev se v prostoru pojavi samo enkrat, nekateri pa se v prostoru pojavijo večkrat. To pomeni, da je sestoj z enakimi značilnostmi lahko razdeljen na več prostorsko ločenih delov. Posamezen popis je zato lahko vezan na več prostorsko ločenih sestojev.

Preglednica 3: Podatki v bazi sestojev Zavoda za Gozdove

Oznaka	Pojem	Oznaka	Pojem
ODSEK	Odsek	ODSEK	Odsek
SESTOJ	Sestoj	POMPOV	Pomladitvena površina (ha)
KAT	Kategorija rabe	ETIGL	Etat iglavcev (m ³ /10 let)
POVRSINA	Površina (ha)	ETLST	Etat listavci (m ³ /10 let)
RFAZA	Razvojna faza	ETSKU	Etat skupaj (m ³ /10 let)
GGO	Gozdno gospodarsko območje	LZ_	Lesna zaloga drevesne vrste (m ³)
SKSMERNI	Smernica	LZIGL	Lesna zaloga iglavcev (m ³ /ha)
ZASNOVA	Zasnova	LZLST	Lesna zaloga listavcev (m ³ /ha)
SKLEP	Sklep	LZSKU	Lesna zaloga skupaj (m ³ /ha)

V model izračuna gozdne rente smo vključili vse podatke iz baze sestojev poleg tega pa še podatke iz baze odsekov. Pri izdelavi modela nas je zanimala podrobnejša slika razmer v gozdovih, zato smo kot osnovo uporabili bazo sestoja. Za potrebe nadaljnje obdelave smo združili površine istih sestojev znotraj oddelka. S tako bazo smo imeli nato vpogled nad stanjem znotraj posameznih tipov sestojev ter možnosti za združevanje podatkov na višjo raven, raven odsekov.

Pri izdelavi modela smo se naslonili na določene predpostavke. Vodilo pa nam je bila shema kalkulacije za praktičen izračun gozdne takse in rente (Winkler, 2003). Ločeno za iglavce in listavce smo izračunali postavke sheme kalkulacije (preglednica 4)

Preglednica 4: Shema kalkulacije

Postavka
1. Prodajna cena
2. Proizvodni stroški pri pridobivanju lesa
2a. Posek in izdelava
2b. Spravilo
2c. Manipulacija na kamionski cesti
2d. Prevoz
2e. Dodelava na skladišču
3. Gradnja in vzdrževanje gozdnih vlak
4. Dobiček pri pridobivanju lesa
5. SKUPAJ STROŠKI (2+3+4)
6. GOZDNA TAKSA (1-5)
7. stroški proizvodnje lesa na panju
7a. Gojenje gozdov
7b. Varstvo gozdov
8. Prispevek za vzdrževanje gozdnih cest
9. Stroški upravljanja gozda
10. GOZDNA RENTA (6-7-8-9)

Prodajno ceno lesa posamezne drevesne vrste na kamionski cesti smo določili iz ponudb odkupovalcev lesa. Vzeli smo, da iz sečnje v sestojih razvojnih faz debeljakov, raznomernih in pomlajencev dobimo 80 % hlodovine in 20 % celuloze oziroma drv. Tako razmerje smo upoštevali pri vseh drevesnih vrstah razen pri boru, kjer je to razmerje 50 %-50 %. Pri ostalih listavcih hlodovine nismo predvideli. Iz mlajših razvojnih faz smo dobimo sortimente vrednosti drv oz. celuloze. Tako sortimentno sestavo smo določili glede na dosedanje izkušnje pri pridobivanju lesa iz gozdov agrarne skupnosti.

Vzeli smo, da se v možnem poseku drevesne vrste, ki so prisotne v lesni zalogi sestojajo. Iz skupne lesne zaloge in lesne zaloge posameznih drevesnih vrst smo izračunali delež, ki ga predstavlja posamezna drevesna vrsta v lesni zalogi sestojajo in nato ta delež prenesli v možen posek. Možen posek smo nato pomnožili s ceno lesa na kamionski cesti ter ga iz bruto pretvorili v neto količino. Ceno lesa smo določili iz aktualnih ponudb za odkup lesa iz agrarne skupnosti (preglednica 5).

Preglednica 5: Predpostavke modela cen lesa na KC (€/m³) glede na predvideno sortimentacijo

Drevesna vrsta	Cena lesa na KC (€/m ³)	Cena hlodovine na KC (€/m ³)	Cena celuloze/drva na KC (€/m ³)
Jelka, smreka, duglazija	54	60	20
Bor, macesen	31	42	20
Bukev, javor	56	60	40
Ost. listavci	30		30

Stroške delavca in delavnih sredstev smo povzeli po katalogu stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije 2008 (2008), (preglednica 6). Izbrali smo traktor po kategoriji moči, ki bi bil primeren za delo v gozdu in opremljen z vgradnim 2x 5 tonskim vitlom z radijskim krmiljenem ter štirikolesnim pogonom.

Preglednica 6: Stroški dela in delavnih sredstev

Delavec/stroji	Urne postavke v €/d.u	Opombe
Delavec	5	
2,5kW motorna žaga	2,36	
4kW motorna žaga	3,52	
56-64kW traktor 4x4 z opremo	26,1	z delavcem

Izračun normativov smo povzeli po uredbi o določitvi normativih za dela v gozdovih (UL 11/99). Normativi za spravilo lesa upoštevajo organizacijsko obliko I + 1, to je traktorist s pomočnikom, ki je lahko tudi sekač. Za delovno sredstvo smo izbrali prilagojen kolesni kmetijski traktor z dvema pogonskima osemama – 4x4 in 2x5 t vitlom. Glede na skalovitost

smo izbrali srednjo kategorijo zbiranja, kategorijo vlačanja pa smo izbrali glede na smer spravila lesa (Krč, 1995).

Pri določanju pretvornika za preračunavanje prostorninskih enot (m^3) v maso (t) pri iglavcih smo upoštevali prevzet delež posamezne drevesne v možnem poseku ter tako dobili enoten pretvornik, fg iglavcev za določen sestoj. Povprečno neto odkazano drevo NTO smo izračunali po modelu, saj nismo imeli podatka o strukturi poseka. Predpostavljali smo, da je NTO odvisen od razvojne faze, v kateri se sestoj nahaja ter tarifnega razreda. Na podlagi teh dveh vhodnih podatkov smo nato določili NTO. Za razvojno fazo drogovnjak I smo vzeli povprečno odkazano drevo 3. debelinske stopnje, za drogovnjak 2., opuščeni panjevec in panjevec smo vzeli 5. debelinske stopnje, pomlajenec, debeljak ter raznomenen sestoj pa 8. debelinske stopnje.

Preglednica 7: Kazalci normativov za sečnjo

Kazalec	Vrednost kazalca	Opis
Niz iglavci	5	Bor
Niz listavci	5	Teren, vejnatost, gaber
NTO	0,87	Povprečno odkazano drevo (m^3) iglavcev
NTO	0,85	Povprečno odkazano drevo (m^3) listavcev
Popravek osnovnih normativov	20 %	Delo na pomlajenih površinah

Preglednica 8: Kazalci normativov za spravilo

Kazalec	Vrednost kazalca	Opis
Povprečna ZBI (m)	35	Povprečne odprtosti z vlakami v GGE
Faktor fg	0,95	Za oblovino smreke in jelke v lubju
Faktor fg	1,15	Za oblovino bora v lubju
Faktor fg	1,1	Za oblovino listavcev (vseh vrst) razen hrasta
Popravek osnovnega normativa	15 %	Zbiranje v pomlajenih sestojih

Ker na območju agrarne skupnosti vlake niso digitalizirane, smo za razdaljo vlačanja vzeli dolžino med najbližjo kamionsko cesto in težiščem sestoja ter razdaljo povečali za koeficient vijuganja. Od Zavoda za gozdove smo pridobili bazo gozdnih cest, v kateri pa so manjkale občinske ceste. Občinske ceste smo digitalizirali in tako dobili popoln informacijski sloj kamionskih cest. Smer vlačanja, ter kategorije vlačanja smo pridobili s

pomočjo digitalnega modela reliefa, rezultate pa nato uskladili s stanjem v naravi. Za omenjeno pridobivanje informacij smo uporabili programski paket Idrisi (Estman, 1993).

Za manipulacijo na kamionski cesti smo privzeli normativ 3 min/m^3 ter ceno traktorske ure.

Prevoza in dodelave na skladišču nismo računali, ker smo predpostavili, da les prodajamo na kamionski cesti in da ta dela predstavljajo strošek kupca.

Strošek gradnje in vzdrževanja gozdnih vlak smo izračunali za tridesetletno amortizacijsko dobo z obrestno mero 3 %, stroškom gradnje 8 €/m, stroškom vzdrževanja 1,2 % stroška gradnje za trde terene (Košir, 1990). Dolžine gozdnih vlak smo ocenili na 100 m/ha.

Ker agrarna skupnost lesa ne preprodaja, dobička ob prodaji lesa nismo računali.

Skupni stroški predstavljajo stroške pri pridobivanju lesa, stroške gradnje in vzdrževanja gozdnih vlak ter dobiček pri prodaji lesa.

Gozdna takso smo izračunali tako, da smo od prodajne cene odšteli skupne stroške.

Za sestoje kjer so predvidena gojitvena dela, smo izračunali strošek gojitvenih del glede na predvideno površino. Pri sestojih, kjer pa so gojitvena dela predvidena po smernicah, pa smo izračunali strošek gojitvenih del na celotno površino in ta strošek nato upoštevali tudi v modelu kot strošek sečnje v teh sestojih. Podatke o gostoti sadnje smo pridobili iz GGN in znaša 4.500 sadik na hektar.

Gojitvena dela, ki so predvidena v planu ZGS-ja so subvencionirana s 52 %. Materialni stroški (sadike) pa so v celoti pokriti.

Pri izračunu stroškov gojitvenih del smo vzeli urno postavko iz Kataloga stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije (2008) ter Normative za dela v gozdovih (1999). Pri

delu v gošči smo upoštevali, da delavec dela z lahko motorno žago 15 % delovnega časa pri delu v letvenjaku pa 30 % delavnega časa.

Preglednica 9: Normativi za gozdno gojitvena dela

Vrsta dela	Delovne razmere	Enota	Normativ ur/ha	Količina kos/8 ur
Priprava sestoja za naravno obnovo	srednje	1 ha	22	
Priprava tal za sajenje	srednje	1 ha	40	
Sajenje v jamice	srednje	kos.		200
Obžetev	srednje	1 ha	32	
Nega naravnega mladja	srednje	1 ha	32	
Nega naravnih gošč	srednje	1 ha	36	
Nega letvenjaka	srednje	1 ha	32	
Nega tanjšega drogovnjaka	srednje	1 ha	32	

Prispevek za vzdrževanje gozdnih cest smo izračunali iz katastrskega dohodka zemljišča. Katastrski dohodek zemljišča pa smo določili glede na katastrski razred in kulturo po katastrski klasifikaciji zemljišč (Katastrska klasifikacija zemljišč 2008). Prispevek za gozdne ceste znaša 6,9 % od katastrskega prihodka gozdnih zemljišč (U1 30/93).

Stroškov upravljanja gozda nismo obračunavali, ker agrarna skupnost še nima dokončno izdelane metodologije obračunavanja stroškov upravljanja gozda.

Gozdna renta je gozdna taksa od katere smo odšteli stroške proizvodnje lesa na panju, prispevka za vzdrževanje gozdnih cest ter stroške upravljanja. Predstavlja za člane agrarne skupnosti vir za izplačevanje rent.

6.3.3 Uporaba modela izračuna gozdne rente

Končni rezultat modela izračuna gozdne rente je baza podatkov, ki jo sestavljajo osnovni podatki sestojev ter postavke iz sheme kalkulacije gozdne rente na osnovi sestojev. Baza podatkov nam omogoča izbirati dodatne podatke in oblikovati uporabne rešitve.

Uporabljena baza podatkov sestojev pri izračunu gozdne rente zajema stanje in cilje aktualnega gozdno gospodarskega načrta 2006-2016. Zato je bilo potrebno preveriti

kakšno je trenutna realizacija načrta. S pomočjo zbirke odkazil in intervjujev smo pridobili informacijo o že opravljenih sečnjah. Ta podatek nam je omogočal iskanje optimalnih rešitev znotraj nerealiziranega dela načrta. Možne rešitve organizacije gozdarskih del so bile deležne usklajevanj in potrditve.

6.3.4. Metoda cenitve gozdov pri prometu z gozdovi

Po metodi, ki jo je uporabil Fučka (Fučka, 1999) smo želeli ponovno oceniti prometno vrednost gozdov.

Vrednost gozdov v primeru morebitne prodaje ocenimo tako, da ugotovimo sedanjo vrednost donosov, ki jih bi lastnik trajno dobival, če bi še naprej izkoriščal gozd v okviru normalnih pogojev. To vrednost donosov moramo deliti z ustrezno obrestno mero. Izbrali smo 3 % obrestno mero. Prometno vrednost gozda smo izračunali za gozdove, ki prinašajo trajne letne donose po formuli:

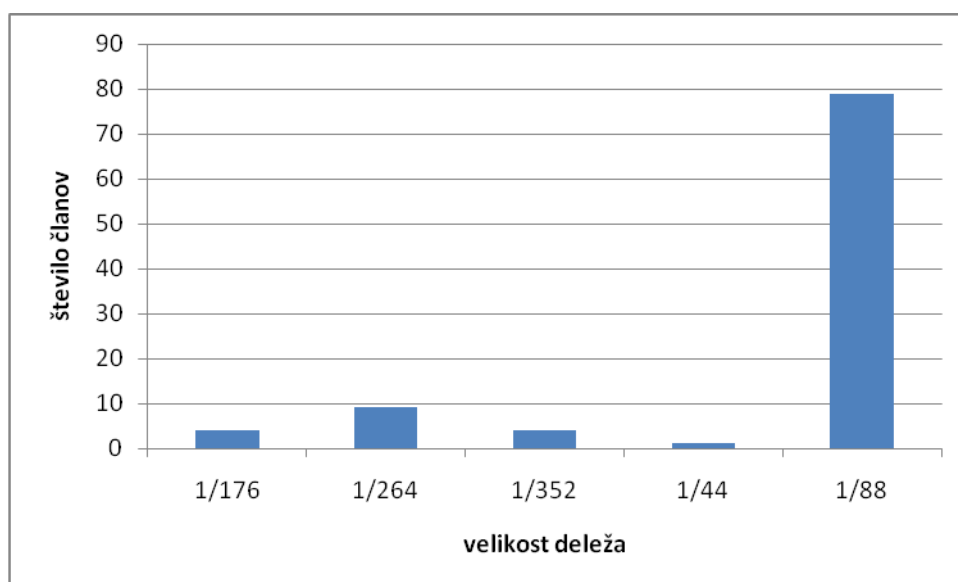
$$V=r/0,0p; \quad r = \text{čisti donos, } p = \text{obrestna mera}$$

7 REZULTATI

7.1 ANALIZA ČLANSTVA AGRARNE SKUPNOSTI

V rezultati analize članstva agrarne skupnosti smo analizirali stanje na področju velikosti članskega deleža ter preko anket analizirali socialno ekonomski položaj članov ter njihov pogled na agrarno skupnost.

7.1.1 Analiza stanja članskih deležev

Slika 2: Struktura velikosti lastniških deležev med člani agrarne skupnosti glede na celoto

V agrarno skupnost je vključeno 98 članov z različnimi deleži. Od teh jih v Vipavi ali na Zemonu, živi 74 %. Zaradi dedovanja prihaja do drobljenja osnovnega deleža, ki znaša 1/88. Tako je delež tistih članov, katerih delež je manjši od celotnega deleža 1/88 znašal 18 %. Razlog v drobljenju deležev je v različnih poteh, ki se uporabljajo pri dedovanju.

Prva pot je po Zakonu o dedovanju (81978). Po tej poti dedujejo dediči po članu agrarne skupnosti, ki je bil tako član prejšnje agrarne skupnosti in novoustanovljene agrarne skupnosti, sami dediči pa niso člani agrarne skupnosti. Po tej poti imajo pravico do enakega deleža vsi dediči. Posledica tega dedovanja je, da so v agrarni skupnosti člani,

katerih lastniški delež agrarne skupnosti predstavlja 1/176, 1/264 ali pa 1/352-tino. Tako se predvideva, da se bo ta proces drobljenja v prihodnosti še nadaljeval.

Druga pot je dedovanje po Zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti (1994): Če je prejšnji imetnik premoženjske pravice fizična oseba že mrtev ali razglašen za mrtvega, se po tem zakonu vrnjene premoženjske pravice štejejo za pozneje najdeno premoženje in se zanje dedovanje izvede po zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti. Pri tem lahko premoženjske pravice v naravi deduje le tisti dedič, ki je član agrarne skupnosti, drugi dediči pa lahko zahtevajo le nujni delež v gotovini.

Prednost tega zakona je v tem, da je delež nedeljiv, število članov dolgoročno ostaja enako ali pa se zaradi prodaje celo zmanjšuje. Težava tega zakona je predvsem v navezavi z nujnimi deležem. Izplačilo nujnih deležev lahko zbudi določene ekonomske pomisleke glede na dosedanje rento in določilo, da delež dedujejo dediči, ki so člani AS, članstvo pa je vezano na solastniški delež.

Zaradi dedovanja ali nakupa deleža pa je možna tudi druga pot, pot zmanjševanja števila članov ter večanja posameznikovega deleža.

7.1.2 Analiza socialno ekonomskega položaja članov agrarne skupnosti

Z anketami smo zajeli 44 % članov agrarne skupnosti, ki predstavljajo 57 % udeležencev občnega zbora.

Iz rezultatov na vprašanja socialno ekonomskega tipa ugotovimo, da je polovica anketiranih članov starejših od 60 let, da ima kar je v povezavi s starostjo večina članov osnovnošolsko izobrazbo ter je upokojena. V raziskavi se je tudi pokazalo, da ima večina članov nekmetijsko posest. Nobeno gospodinjstvo člana pa ni izključno ekonomsko odvisno od prihodkov iz kmetijstva. 60 % članov agrarne skupnosti je ženskega spola.

30 % članov sami ne gospodarijo z gozdom ali pa za njih večino dela opravlja kdo drugi. Ti člani so v 62 % ženskega spola od katerih je 63 % starejših od 60 let. Delo za njih

večinoma opravljajo moški starostnega razred pod 30 let. Slednji so zaposleni, srednješolsko izobraženi z dopolnilno kmetijo ter živijo na istem naslovu.

Iz odgovorov na vprašanja drugega sklopa smo ugotovili, da večina anketiranih članov koristi in še naprej namerava koristiti pravico do drv agrarne skupnosti in to na panju. 47 % anketiranih članov je za plačilo pripravljena sodelovati pri gojitvenih delih. 62 % anketiranih članov je s poslovanjem agrarne skupnosti zadovoljno. Večina anketiranih članov pa meni, da je dobro seznanjena s poslovanjem agrarne skupnosti. 46 % pa jih meni, da je o poslovanju seznanjena nezadostno ali zadostno. 7 % anketiranih članov namerava delež v naslednjih letih prodati.

Ugotovitve iz tretjega sklopa, sklopa ki se nanaša na znanje in usposobljenost lastnikov gozdov za opravljene dela v gozdu in motivacija za gospodarjenje, so nam dale naslednje rezultate.

Večina anketiranih članov ima poleg deleža v agrarni skupnosti še lasten gozd. V večini primerov je to pod enim hektarjem. 52 % članov opravlja vsa dela v gozdu razen prevoza lesa. 27 % anketiranih članov pa z lastnim gozdom, ki v povprečju sodi v rang 1 do 5 ha, ne gospodari. Večino teh članov predstavljajo moški stari med 60 in 70 let.

Anketirani člani niso ekonomsko navezani na gozd saj jih je 92 % odgovorilo, da jim gozd predstavlja pod 10 % vseh prihodkov.

Glede opremljenosti anketiranih članov lahko zaključimo, da jih 80 % ima motorno žago z tem, da je povprečna starost prve motorne žage 7 let druge pa 17 let. S traktorjem je opremljeno 43 % anketiranih članov. Njihovi traktorji pa so v povprečju stari 23 let. Vitel ima 30 % anketiranih članov.

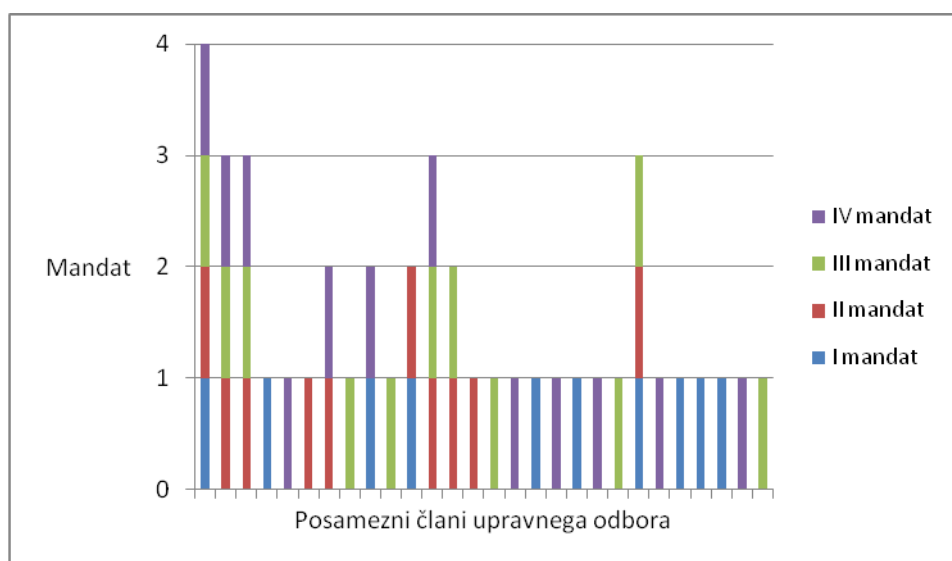
Povprečno anketirani člani, letno posekajo 15 m³ lesa za lastno uporabo. Ekonomsko niso odvisni od gozda, saj jim prihodek iz gozda predstavlja manj kot 10 % ostalih prihodkov.

Večina anketiranih članov ne razmišlja o prodaji in nakupu gozda in tega tudi v zadnjih desetih letih niso storili. Zanimivo pa se je pokazal interes za nakup gozda med četrtno članstva, kar kaže na interes po gospodarjenju z gozdom.

Pozitivno presenečenje pa je bil izkazan interes za sodelovanje z agrarno skupnostjo pri gospodarjenju z njihovimi gozdovi. Teh članov bi bilo kar 43 %. Večina je pokazala interes za sodelovanje pri poseku lesa. 23 % pa je izkazalo interes za prepustitev upravljanja lastnih gozdov agrarni skupnosti.

7.2 POSLOVANJE AGRARNE SKUPNOSTI OD NJENE USTANOVITVE DO SEDAJ

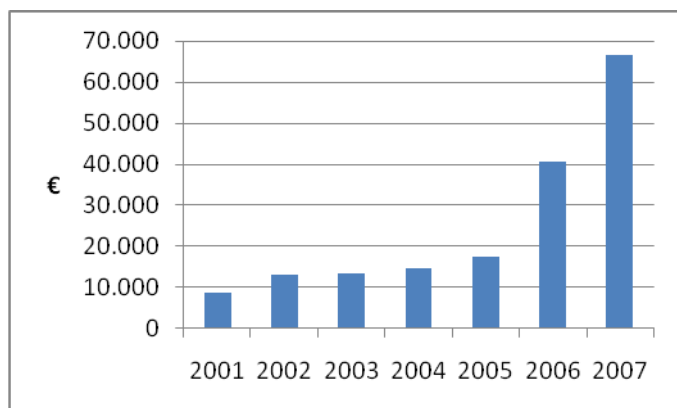
Tekoče poslovanje agrarne skupnosti vodijo člani upravnega odbora (UO), znotraj posameznih funkcij. Tako člani UO pripravljajo razpise za oddajo del in ponudbe za odkup lesa, nadzorujejo oddana dela, spremljajo stanje na terenu, skratka vodijo tekoče poslovanje.

Slika 3: Gibanje članov upravnega odbora po mandatih

Trenutno agrarno skupnost vodi četrta sestava UO. Sestava UO se po vsakih volitvah nekoliko spremeni. Člani v upravne odbore volijo ljudi, za katere ocenijo, da so sposobni opravljati naloge v upravnem odboru. Nekaj članov agrarne skupnosti se z gozdarstvom

ukvarja tudi profesionalno oz. jim gozdarstvo predstavlja znaten delež prihodkov in so zato običajno tudi voljeni v upravni odbor.

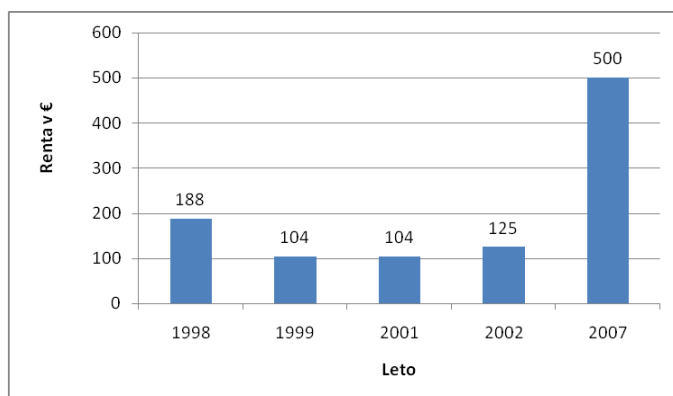

Slika 4: Dobiček iz poslovanja agrarne skupnosti

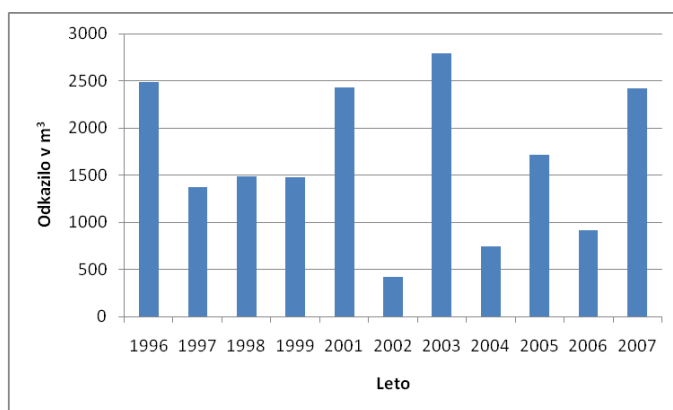
Prihodki agrarne skupnosti prihajajo iz naslova prodaje lesa, subvencij za vlaganje v gozdove ter najemnine za pašnike in travnike. Odhodki pa nastanejo pri plačilu izvajalcem del. Ostali odhodki agrarne skupnosti se nanašajo na stroške vzdrževanja in gradnje cest in vlak, ter strošek poslovanja.

Agrarna skupnost uporablja dva načina prodaje lesa. Prvi način je prodaja lesa na kamionski cesti drugi pa prodaja lesa na panju z izbiro najugodnejšega ponudnika. Prednost prodaje na panju je v enostavnosti pridobivanja dohodka od prodaje lesa in zagotovljen odkup vseh sortimentov. Slabost pa v slabših možnostih za nadzor količin in kakovosti sortimentov. V zadnjem času se agrarna skupnost poslužuje predvsem prodaji lesa na panju.

Slika 4 prikazuje stanje na račun in blagajni agrarne skupnosti na koncu koledarskega leta. Če se člani na predlog upravnega odbora na občnem zboru odločijo za razdelitev dobička, se izplača renta glede na lastninski delež. Tako se je renta od ustanovitve do sedaj izplačala petkrat in v skupni vrednosti 1021 € za delež 1/88.

Slika 5: Zneski dosedanjega izplačila rente za poln članski delež

Slika 6: Odkazilo v obdobju od leta 1996 do 2007

Grafikon na sliki 6 prikazuje gibanje odkazila po letih od ustanovitve naprej. V povprečju se vsako leto odkaže 1600 m^3 . Med leti se pojavljajo določena nihanja pri odkazilu in ravno tako pri realizaciji, saj se vsa odkazila niso realizirala znotraj istega koledarskega leta. Razlog za zmanjšanje poseka so v nihanjih povpraševanja po sortimentih nižje kakovosti oz. je trg z njimi zasičen. Najbolj opazna odstopanja v letih 2002, 2003 in 2004 pa so posledica projekta elektrifikacije Nanosa saj velik del trase daljnovoda potek čez agrarno skupnost. Tako višje odkazilo leta 2003 odpade na traso daljnovoda, nižje odkazilo 2002 pa je posledica odmika začetka gradnje daljnovoda. Odkazilo leta 2004 pa je nižje na račun leta 2003.

7.3 REZULTATI PO SHEMI ZA IZRAČUN GOZDNE RENTE

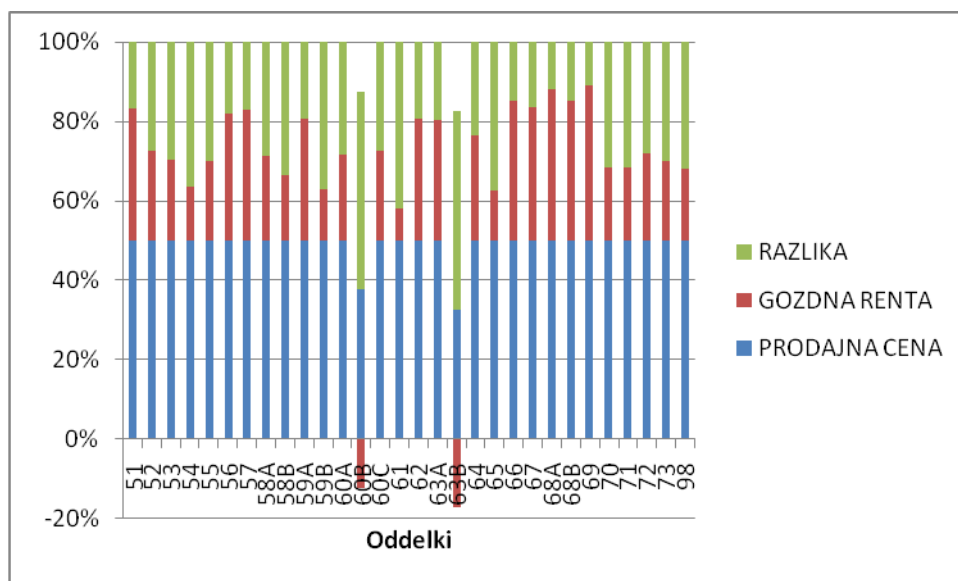
Gozdno rento smo izračunali na nivoju sestojev. Izračun smo opravili po predstavljenih metodah. Vmesni izračuni in izračun gozdne rente po sestojih so vhodi, ki smo jih uporabili v nadaljnjih korakih.

7.3.1 Izračun gozdne rente

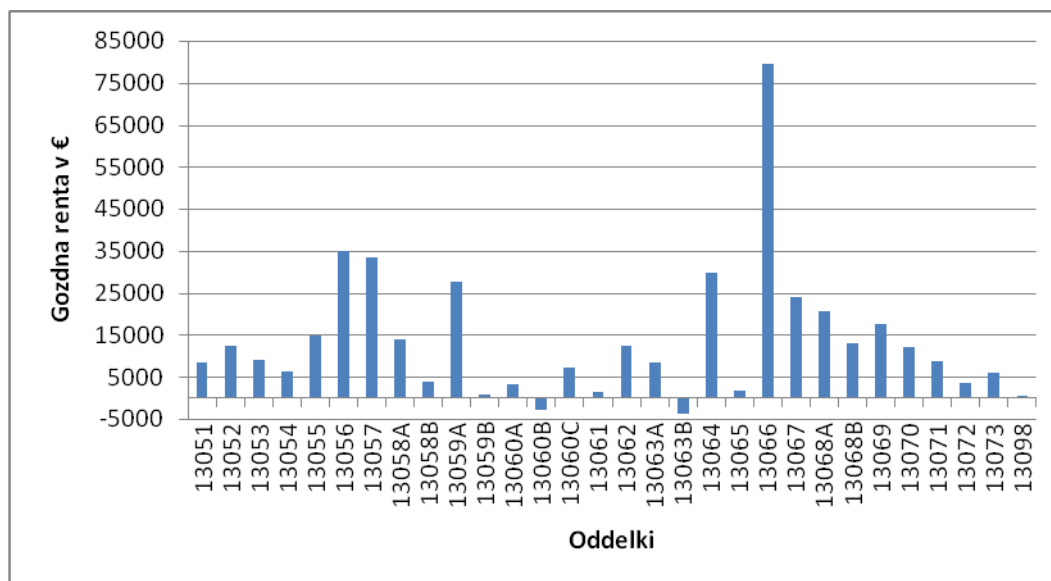
Preglednica 10: Gozdna renta

POSTAVKA	SKUPAJ	IGL	LST
1. Prodajna cena	766.334,92	758.502,40	313.390,31
2. Proizvodnji stroški pri pridobivanju lesa			
2a. Posek in izdelava	133.590,17	123.720,13	62.224,39
2b. Spravilo	159.204,33	155.407,69	53.481,28
2c. Manipulacija na kamionski cesti	31.309,56		
3. Gradnja in vzdrževanje gozdnih vlak	18.194,82		
5. SKUPAJ STROŠKI (2+3+4)	342.298,89	312.966,12	129.101,86
6. GOZDNA TAKSA (1-5)	424.231,33	438.335,29	180.290,32
7. Stroški proizvodnje lesa na panju			
7a. Gojenje gozdov	14.358,37		
8. Prispevek za vzdrževanje gozdnih cest	1.005,05		
10. GOZDNA RENTA (6-7-8-9)	408.867,91		

Rezultati iz preglednice (preglednica 10) ter grafikona (slika 7) nam pokažejo, da gozdna renta dosega 53 % prodajne cene. Vzroki za tako rento so v nizki vrednosti lesa, saj gre tu za les slabše kakovosti. Tak les pa je procentualno bolj obremenjen s proizvodnimi ter ostali stroški glede na ceno kot les boljše kvalitete.

Slika 7: Prikaz razlike, ki je strošek pridobivanja lesa in vlaganja v gozdove med 10 letno gozdno rento in prodajno ceni po odsekih v agrarni skupnosti

Slika 8: 10 letna gozdna renta iz oddelkov agrarne skupnosti

Iz grafikona (slika 8) lahko opazimo veliko razpršenost vrednosti 10 letne gozdne rente med odseki. Koeficient variacije gozdne rente med odseki znaša 116,5 %, kar pomeni, da imamo veliko razpršenost vrednosti glavnih vplivnih dejavnikov na gozdno rento. Nizka renta ali celo negativna je posledica nizke prodajne cene ter visokih stroškov proizvodnje. Nizka renta se pojavi v oddelkih, kjer je visok delež mlajših razvojnih faz, smernice pa predvidevajo ukrepe nege ali pa ni ukrepanja.

Rezultati po shemi izračuna gozdne rente so izračunani na podlagi stanja iz popisov gozdov za pripravo aktualnega gozdno gospodarskega načrta in zato ne upoštevajo do sedaj že opravljenih sečenj.

7.3.2 Cenitev gozdov pri prometu z gozdovi

Čisti donos iz gozdov agrarne skupnosti znaša 6,37 €/m³ letni prirastek pa 5,85 m³/ha. Tako znaša letni donos, ki je produkt čistega donosa ter letnega prirastka 37,21 €/ ha /leto. Ker se v gozdovih agrarne skupnosti ne seka celotnega letnega prirastka, se prometna vrednost gozdov uskladi s predvidenim možnim posekom v višini 70 % letnega prirastka. Tako znaša prometna vrednost gozdov 26,09 €/ ha /leto.

Po formuli za gozdove, ki prinašajo trajne letne donose, je vrednost hektarja gozda članov agrarne skupnosti 869,5 €/ ha po 3% obrestni meri. Podatki, ki smo jih uporabili za izračun, se nanašajo na vseh 606,5 ha gozdov, tako je skupna vrednost vseh gozdov agrarne skupnosti 527.354,78 €.

Ocenjena vrednost gozdov je v primerjavi s prejšnjo ceno (Fučka, 1999) za 105,4 € višja. Razliko v ceni pa lahko iščemo v postavkah modela.

7.4 ORGANIZACIJA IZVEDBE GOZDARSKIH DEL

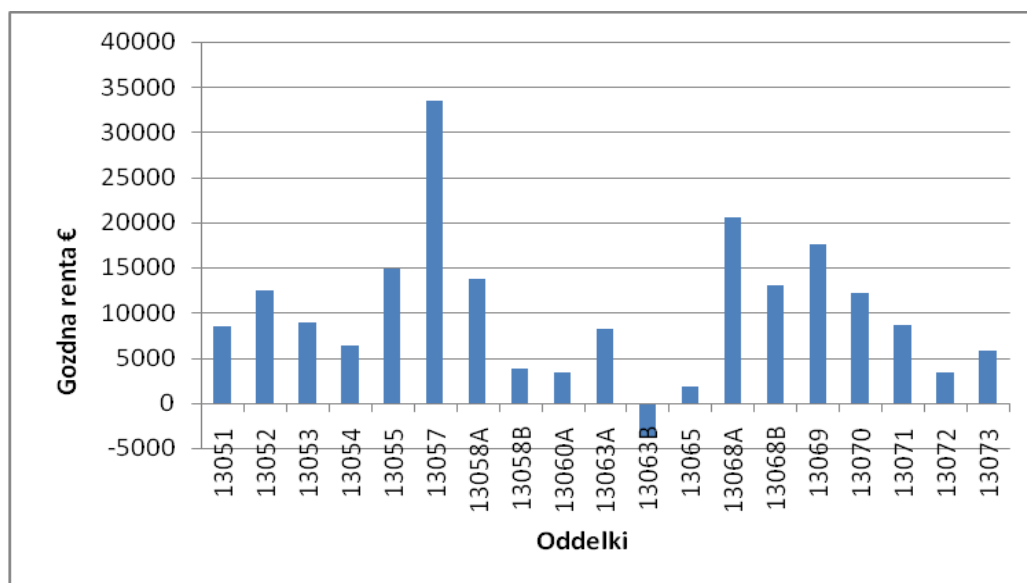
7.4.1 Izdelava predlogov za potek organizacije gozdarskih del

Po organigramu (slika 1) smo prišli do stopnje, v kateri bomo izdelali predloge za organizacijo izvedbe del za prihodnja leta. Pri organizaciji izvedbe del bomo uporabili izračune gozdne rente po sestojih. Upoštevali bomo omejitve, ki izhajajo iz stanja gozdov v agrarni skupnosti ter se navezali na dosedanje gospodarjenje.

Iz analize dosedanjega gospodarjenja smo opazili, da se redne sečnje izvajajo v okviru oddelkov. Taka organizacija omogoča lažji prostorski pregled ter koncentrira predvideni posek na enem prostoru. S ponudbo večje količine pa je mogoče pridobiti boljše pogoje pri oddaji del ter prodaji lesa. Zato smo bazo sestojev združili v oddelke. Pri izbiri oddelkov smo upoštevali omejitve in cilje. Glavno vodilo, cilj je uravnotežena, enakomerna renta.

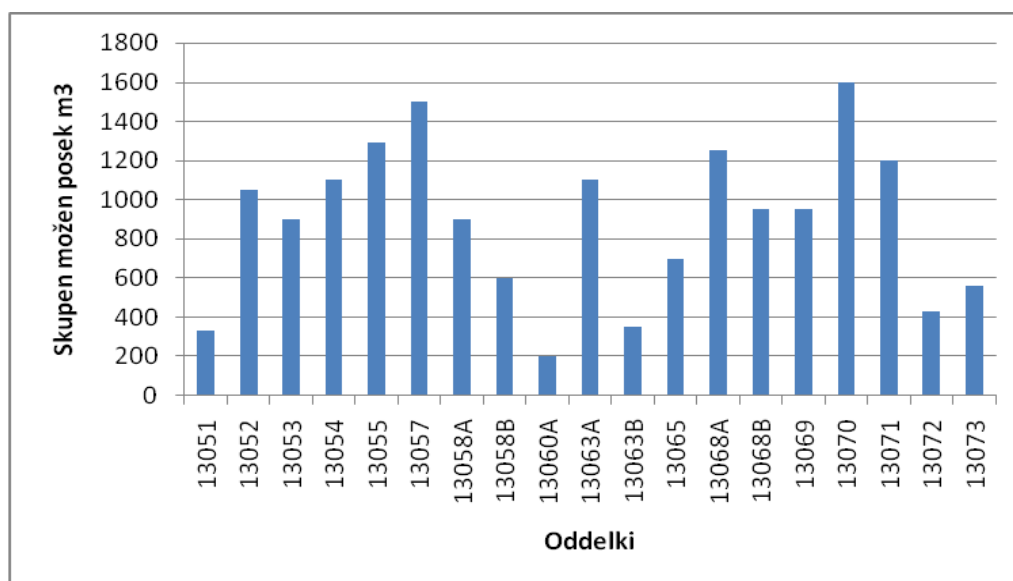
Omejitve pa so postavljene v realizaciji etata na celotni površini, ter izvedba načrtovanih gozdno gojitvenih del.

Iz baze oddelkov smo najprej izločili oddelke, v katerih so bile redne sečnje in gojitvena dela že opravljena. Tako smo pridobili bazo oddelkov, kjer redne sečnje niso bile še izvršene in tako možni posek ter gojitvena dela še niso bila realizirana (priloga B).

Slika 9: Gozdna renta iz oddelkov, v katerih redna sečnja še ni potekala

Iz grafikona (slika 9) je ravno tako kot na grafikonu (slika 8) opazna velika razlika med gozdno rento po oddelkih. V oddelki v katerih redna sečnja še ni potekala imamo koeficient variacije, $KV=83\%$.

Slika 10: Skupen možni posek v oddelkih, v katerih redna sečnja še ni potekala

KV možnega poseka med odseki znaša 50 %. Povprečen možen posek pa znaša 923 m³.

7.4.2 Usklajevanje organizacije gozdarskih del v agrarni skupnosti

Iz analize stanje v oddelkih v katerih še ni potekala redna sečnja, smo s sodelovanjem ter usklajevanjem z revirnim gozdarjem sestavili uravnotežene kombinacije oddelkov. Uravnotežene kombinacije pomenijo, da smo izbrali oddelke s predvideno večjo rento ter predvideno manjšo rento ter oddelke, ki imajo primerne sestoje listavcev za potrebe članov po drveh. Pri kombiniranju oddelkov smo strmeli tudi k prostorski ter časovni razporeditvi. Pri rezultatih kombinacij oddelkov po letih sta pomembna dva časovna mejnika. Prvi je leto 2011, ko se izteče mandat sedanjemu upravnemu odboru, drugi mejnik pa je leto 2015, ko se konča ureditveno obdobje gozdno gospodarske enote Podkraj Nanos. V prilogi B je predstavljen del izračuna gozdne rente po letih, oddelkih ter sestojih do leta 2015 v nadaljevanju pa je predstavljen del izračuna gozdne rente do leta 2011.

Končni potek izvedbe gozdarskih del smo predstavili agrarni skupnosti. Predstavili smo jim idejo, kako naj bi potekala gozdna dela do konca mandatnega obdobja. V predstavitev

smo jih seznanili z stanjem na področju gozdnega fonda. Predstavili smo jim način izračuna gozdne rente, predpostavke modela ter vpliv gozdno gojitvenih del na rento.

Med usklajevanjem se je porajalo nekaj pomislekov o višini gozdne rente ter predpostavkah modela, zato smo model dodatno preverili in ga ponovno uskladili. Dodatno teži poteka izvedbe organizacije gozdarskih del so pripisovali predhodni usklajenosti z revirnim gozdarjem. Časovni pregled organizacije gozdarskih del so sprejeli kot pripomoček pri gospodarjenju. Strinjali so se s predvidenim potekom del, hkrati pa poudarili možnosti za odstopanja od poteka. Plan organizacije gozdarskih del bi lahko doživel modifikacije v primeru dejavnikov, ki bi spremenili prioritete. Ti dejavniki so za primer ujme, namnožitve lubadarja ter drastične spremembe v ceni določenih sortimentov. Ne glede na to, da izvajanje gozdno gojitvenih del vpliva na zmanjšanje rente, v agrarni skupnosti razumejo vlaganje v gozdove kot dolgoročno investicijo, zato tega segmenta ne mislijo zanemarjati. V navezavi na gozdno gojitvena dela pozitivno ocenjujejo subvencije za vlaganje v gozdove in so zelo motivirani, da ta ukrep, ki ga ponuja država, maksimalno izkoristijo.

7.4.3 Izvedba gozdarskih del v agrarni skupnosti do leta 2011

Skozi korake pobude, zbiranja informacij, izdelave predlogov, usklajevanja ter vseh povratnih zank smo izdelali plana izvedbe gozdarskih del do leta 2011.

1. V letu 2009 je planirana redna sečnja v oddelkih 52 ter 60a.

- Površina oddelka 52 znaša 16,58 ha. Skupen možni posek znaša 1050 m³ možni posek iglavcev znaša 800 m³ možni posek listavcev pa 250 m³. Povprečna predvidena cena za iglavce na kamionski cesti znaša 31,35 €/m³ za listavce pa 42,04 €/m³, stroški sečnje in spravila znašajo 18,61 €/m³. Skupna gozdna renta bi glede na etat znašala 12.480,28 €.
- Površina oddelka 60a znaša 3,34 ha. Skupen možni posek znaša 200 m³ možni posek iglavcev znaša 100 m³ možni posek listavcev pa tudi 100 m³. Povprečna predvidena cena za iglavce na kamionski cesti znaša 31,20 €/m³ za listavce pa 32,69 €/m³, stroški sečnje in spravila znašajo 15,54 €/m³. Skupna gozdna renta bi glede na možni posek znašala 3379,85 €.

Gozdna renta bi v letu 2009 tako znašala 15.860,13 €.

2. V letu 2010 je planirana redna v oddelkih 68a in 68b, ter oddelku 63a in 63b odseke bomo za prikaz združili.

- Površina oddelka 68 znaša 23,9 ha. Skupen možni posek znaša 2200 m³ etat iglavcev znaša 2000 m³ možni posek listavcev pa 200m³. Povprečna predvidena cena za iglavce na kamionski cesti znaša 41,84 €/m³ za listavce pa 35,98 €/m³, stroški sečnje in spravila znašajo 9,85 €/m³. Skupna gozdna renta bi glede na možni posek znašala 33.680,33 €.
- Površina oddelka 63 znaša 36,00 ha. Skupen možni posek znaša 1450 m³ možni posek iglavcev znaša 700 m³ možni posek listavcev pa tudi 750 m³. Povprečna predvidena cena za iglavce na kamionski cesti znaša 23,41 €/m³ za listavce pa 32,69 €/m³, stroški sečnje in spravila znašajo 18,06 €/m³. Skupna gozdna renta bi glede na možni posek znašala 4550,25 €.

Gozdna renta bi v letu 2010 tako znašala 38.230,58 €.

3. V letu 2011 naj bi se glavnina sečnje odvijala v oddelkih 71 in 72.

- Površina oddelka 71 znaša 16,31 ha. Skupen možni posek znaša 1200 m³ možni posek iglavcev znaša 1100 m³ možni posek listavcev pa 100 m³. Povprečna predvidena cena za iglavce na kamionski cesti znaša 24,12 €/m³ za listavce pa 40,80 €/m³, stroški sečnje in spravila znašajo 14,37 €/m³. Skupna gozdna renta bi glede na možni posek znašala 8.641,13 €.
- Oddelek 72 ni v celoti v lasti članov agrarne skupnosti zato smo vanj vključili sestoje, ki so v celoti znotraj meja agrarne skupnosti ter ocenili delež sestoja, ki sega preko meje ter vključili samo del, ki spada v agrarno skupnost. Površina oddelka 72 v agrarni skupnosti znaša 12,30 ha. Skupen možni posek znaša 432 m³ možni posek iglavcev znaša 350 m³ možni posek listavcev pa 82 m³. Povprečna predvidena cena za iglavce na kamionski cesti znaša 23,91 €/m³ za listavce pa 35,49 €/m³, stroški sečnje in spravila znašajo 15,08 €/m³. Skupna gozdna renta bi glede na možni posek znašala 3415,22 €.

Gozdna renta bi v letu 2011 tako znašala 12056,35 €.

8 ZAKLJUČEK

V uvodu smo predstavili osnovna dejstva o objektu zastavljene naloge. Nato smo predstavili naš namen predstavili dosedanje raziskave. Pred metodami smo predstavili objekt raziskave in hipoteze metodam pa so sledili rezultati.

Za potek dela smo sestavili organigram (slika 1), ki je bil glavni kažipot, rdeča nit naloge. pet stopenj, korakov organigrama je bilo med seboj hierarhično povezanih s možnostjo povratnih zank. Povratne zanke predstavljajo pomembne povratne informacije, ki izboljšujejo uporabnost načrta. Posebej so tako pridobljene informacije bile pomembne v postopkih, ki so vključevali participacijo.

Rezultati in informacije iz predstavitve objekta nam dajejo informacijo o možni renti. Dosedanja izplačila gozdne rente za poln članski delež (slika 5) do sedanjega ureditvenega obdobja skupaj znašajo 512 €. Izračun gozdne rente (preglednica 10) za tekoče ureditveno obdobje predvideva vsakoletno rento 460 €. Iz cenitve gozdov (poglavje 7.3.2) izhaja predvidena renta 180 € za poln članski delež. Predvidna renta iz oddelkov, kjer pa še ni potekala redna sečnja (priloga B) znaša 365 € za polni članski delež. Od kje razlike? Agrarna skupnost je prva leta možno maso za izplačilo rent investirala v ostale dejavnosti agrarne skupnosti. Cenitev gozdov je rezultat čistega donosa in letnega prirastka. Iz cenitve gozdov predvidena renta predstavlja potencial gozda. Predvidni gozdni renti, ki se nanašata na podatke aktualnega gozdno gospodarskega načrta sta za to ureditveno obdobje realni ob pogoju, da se realizirajo vse možne sečnje izvedejo gojitvena dela ter vlaganja v gozdno infrastrukturo. Predvideni možni posek je rezultat do sedanjih realizacij. Upoštevati je potrebno, da še v kar nekaterih oddelkih redna sečnja še ni potekala (slika 10).

Informacija o možni gozdni renti vključuje informacij o gozdu, sestojih (preglednica 3 in 4) ki so pomembne pri cilju, optimalne in trajne rente. Organizaciji gozdarskih del, za oddelke v katerih še ni potekala redna sečnja, je sledila temu cilju. Pri tem se je karta sestojev izkazala za koristen pripomoček pri načrtovanju pridobivanja lesa.

Variiranje med oddelki toliko bolj pa še med sestoji glede rente je bilo veliko. Zato smo do izvedbe del pristopili tako, da smo s kombinacijami manj rentabilnih z bolj rentabilnimi oddelki, uskladili predvideno rento. Predlagane kombinacije so skozi proces usklajevanja postale kombinacije za izvedbo. Tako bo povprečna predvidena renta v naslednjem obdobju znašala 209 €/letno za poln članski delež. Nižja renta od povprečno predvidene rente je opravičljiva s stanjem gozdnega fonda ter trenutno ugodnim finančnim stanjem agrarne skupnosti.

V analizi socialno ekonomskega položaja članov (poglavje 7.1.2) smo ugotovili, da so člani slabo opremljeni za delo v gozdu, manjkajo pa jim tudi izkušnje. Zato bo tudi v prihodnje potrebno večje, redne sečnje opraviti s profesionalnimi izvajalci. Smotrno bi bilo ob izkazanemu interesu optimalno vključiti člane, ki se z gozdarstvom ukvarjajo profesionalno. Spodbujati in vključevati pa bi bilo potrebno tudi člane, ki so motivirani za sodelovanje pri raznih gozdnih delih.

Člani agrarne skupnosti ekonomsko niso navezani na prihodke iz gozda in. Iz tega izhaja njihova usposobljenost oziroma neusposobljenost ter motivacija za delo v gozdu. Delež članov je pri gospodarjenju potrebuje pomoč. Pripravljenost za sodelovanje z agrarno skupnostjo lahko razumemo tudi kot željo iz predhodnega stavka.

Če sedaj pretresemo postavke SWOT analize lahko rečemo, da so prednosti in slabosti zajete v analizi članov agrarne skupnosti ter stanju gozdnega fonda. Tveganja, kot sestavni del posla pa gredo z roko v roki z priložnostmi. Priložnosti so ob slogi članov izkoristljive nekatere izmed njih so kot ideje spodaj našteje.

Ideja o oskrbi večjih objektov v občini Vipava z biomaso je rešitev, ki bi dala dodano vrednost lesu iz agrarne skupnosti, tudi zato, ker gre tu za les nižje kvalitete, ki mu glede na delež stroškov prevoza na daljše razdalje močno zmanjšuje vrednost.

Sodelovanje med lastniki gozdov je pri nas in v tujini precej aktualna tema. Z tem namenom smo vprašanje o možnostih sodelovanja agrarne skupnosti s član tudi pri gospodarjenju z njihovim gozdom vključili v anketni vprašalnik. Odgovor, da je 43 %

anketiranih članov pripravljeno sodelovati z agrarno skupnostjo pri gospodarjenju z lastnim gozdom in 23 % pripravljenih prepustiti upravljanje bi bilo vredno razmišljati in na njem graditi.

V anketi so se pojavili tudi predlogi, ki so se navezovali na turizem. Mogoče je to predlog, ki bi ob predvidenih spremembah namembnosti zemljišč močno vplival na prihodke članov agrarne skupnosti.

Primerjave investicij nam dajo povod za razmišljanje o donosnosti investicije. Predvidena gozdna renta za sedanje, 10 letno obdobje ob realizaciji možnega poseka, ter vrednost zemljišč ob tej predpostavki se dobro ujemata z obresti na banki (NKBM 2008). Ob manjši realizaciji poseka pa bi bančna alternativa lahko postala aktualnejša. Zato gre upravičeno razmišljati o povečevanju donosnosti z novimi idejami in investicijami ali z bolj enostavnimi kratkoročnimi potezami. Hitre rešitve so možne ob znatno nižjih cenah za drva agrarne skupnosti ter oddaji primernih gozdnih del zainteresiranim članom. Slednji bi tako lahko od deleža v agrarni skupnosti iztržili več. Kot v zasebnih gozdovih je tudi med delom članstva agrarne skupnosti prisoten pojav ne zainteresiranosti za gospodarjenje z gozdom oziroma aktivnejše vloge v agrarni skupnosti. Za slednje pa se pojavlja vprašanje o smiselnosti naložbe skozi oči predvidene gozdne rente.

9 POVZETEK

Agrarna skupnost Ravnik Orlovše, ki je sestavljena iz 88 članskih deležev gospodari z 657 ha površin. Gozdovi predstavljajo glavni vir dohodkov. V Gozdnogospodarskem načrtu za obdobje 2006-2015 je predvideno 33.350 m³ možnih sečenj. Najvišji organ Agrarne skupnosti je občni zbor članov. Upravni odbor pa vodi poslovanja agrarne skupnosti v kar sodi tudi organizacija izvedbe predvidenih del. Njim v pomoč je bila pripravljena tale naloga.

Metode dela so slonele na participaciji in soodločanju pri pripravi načrta po verigi pobuda–zbiranje informacij–izdelava predlogov–usklajevanje–izvedba z povratnimi zankami.

Načrt organizacije gozdarskih del tako na podlagi zbranih informacij in usklajevan prikazuje načrt izvedbe gozdarskih del. Načrt vključuje informacije o gozdnem fondu in gozdni renti z ceno čistega donosa.

Iz hipotez, ki smo jih postavili na začetku ter jih skozi nalogo dokazali oziroma ovrgli lahko zaključimo naslednja dejstva. Variiranje med odseki toliko bolj pa še med sestoji glede rente je veliko. Zato je potrebno do izvedbe del pristopiti organizirano tako, da s kombinacijami manj rentabilnih z bolj rentabilnimi oddelki ob omejitvah dosežemo enakomernost donosov. Načrt izvedbe del z vsemi predhodnimi stopnjami nam služi kot koristen, pregleden pripomoček za gospodarjenje z gozdnim fondom.

Pomembna komponenta pri poslovanju agrarne skupnosti so ljudje, njeni člani z določenimi željami, zahtevami, interesi in mnenji. Njihova starostna struktura, ekonomska navezanost na gozd ter usposobljenost, če izvajamo članke, ki se z gozdarstvom ukvarjajo profesionalno, pa je za aktivno sodelovanje manj ugodna. Pojavlja pa se interes za sodelovanje pri lažjih, gojitvenih delih. Zato bo tako kot zdaj tudi v prihodnje potrebno za realizacijo predvidenih del potrebno iskati zunanje izvajalce, hkrati pa puščati možnost tudi vključitve zainteresiranih članov. Glede na dosedanje prihodke članov iz naslova izplačila rente ter glede na pričakovana prihodnja se pojavi vprašanje smiselnosti investicije oziroma vezanja kapitala v investicijo take donosnosti. Ne glede na to je malo anketiranih članov izrazilo namero za prodajo članskega deleža. Glede na stanja gozdnega

fonda in donosnost sestojev gozdov agrarne skupnosti se renta v prihodnosti ne bo bistveno spremenila. Potrebno bi bilo razmisliti o možnostih znotraj agrarne skupnosti za povečanje koristi člana do članstva v agrarni skupnosti. Hkrati pa bi bilo potrebno začeti načrtovati možnosti za investicije v prihodnost.

Agrarna skupnost lahko v prihodnosti izkoristi priložnosti iz svojih prednosti, ki jih kot organizacija članov ima. Vsaka sprememba sistema, nova investicija prinaša določena tveganja, ki pa jih moramo šteti kot poslovni riziko ter verjeti v uspeh. Nekatere ideje članov agrarne skupnosti so orientirane v prihodnost, v nadgraditev proizvodnje, dodati proizvodu dodano vrednost in tako iz danih virov iztržiti čim več.

10 VIRI

- Alič U. 2005. Študij tehnoloških in ekonomskih možnosti pridobivanja lesa na kmetiji Koge: diplomsko delo. Ljubljana, samozaložba: 34. str.*
- Ambrožič B. 2005. Problematika izdelave načrta za gozdno posest na primeru Kralove gozdne posesti v Blejskem gozdnogospodarskem območju: diplomsko delo. Ljubljana, samozaložba: 58. str.*
- Bogataj N., Krč J., Robek R., Medved M. 2008. Evropske ideje za razvoj gozdarskega izobraževanja v Galiciji. Gozdarski vestnik, 66, 2: 130-160*
- Eastman J.R. 1993. Idrisi update manual. Worcester, Massachusetts, USA, Clarc University, 209str.*
- Fučka D. 1999 Ponovna vzpostavitev agrarne skupnosti Ravnik-Orlovše in njena gozdarska problematika: diplomski nalog. Ljubljana, samozaložba: 64str.*
- Jagodic R. 2006. Gospodarski načrt za vrnjeno gozdno posest v Kolovcu: diplomsko delo.*
- Košir B. 1996 Organizacija gozdarskih del: višješolski študij ob delu: učbenik. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo: 222str.*
- Krajčič D., Mori J. 2006. Profesionalizacija dela društev lastnikov gozdov. Gozdarski vestnik, 64,3;168-173*
- Krč J. 1995. Model napovedovanja oblik spravila lesa: magistrsko delo. Ljubljana, samozaložba: 114. str.*
- Malovrh Š. 2006. Povezovanje lastnikov gozdov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti v zasebnih gozdovih ob uvajanju sodobnih tehnologij. Gozdarski vestnik, 64, 10; 451-461*
- Matjašič D., Šturm T. 2006. Sestojna karta Slovenije. V: Monitoring gospodarjenja z gozdom in gozdno krajno. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo: 73-82*
- Medved M. 2000. Gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov: doktorska. disertacija. Ljubljana, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: .228 str.*
- Rauch P. 2007. SWOT analyses and SWOT strategy formulation for forest owner cooperations in Austria. European journal of forest research, 126: 413–420*

DOI 10.1007/s10342-006-0162-2

<http://www.springerlink.com/content/y5286u3332n8v504/fulltext.pdf> (17.7.2008)

Winkler I. 2000. *Solastniki gozdov kot specifična lastniška kategorija. V: Nova znanja v gozdarstvu- prispevek visokega šolstva: zbornik referatov študijskih dni, Krajnska gora 11.-12.5.2000. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 277-290.*

(GGN) *Gozdnogospodarski načrt gozdnogospodarske enote Podkraj – Nanos za obdobje 2006 – 2015. 2006. Ljubljana, Zavod za gozdove*

Zakon o dedovanju. Ur. l. SRS št. 23/1978

Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic(ZPVAS). Ur. l. RS, št. 5/1994

Pravilnik o bistvenih sestavinah pravil agrarne skupnosti ter o vsebini registra agrarnih skupnosti in njihovih članov. Ur. l. RS, št. 16/1994

Pravilnik o varstvu gozdov. Ur. l. RS št. 92/2000

Uredba o pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest. Ur. l. RS št. 30/94

Odredba o določitvi normativov za dela v gozdovih. Ur. l. RS št. 11/1999

Agrarne skupnosti

http://www.ajpes.si/prs/rezultati.asp?podrobno=0&naziv=agrarna%20skupnost&maxrec=20&frm_pos=1(15.7.2008)

Informativni izračun dolgoročnega depozita

<http://www.nkbm.si/productcalculator.aspx> (13.8.2008)

Katastrska klasifikacija zemljišč. 2008.

http://www.geodetska-uprava.si/gu/Podatki/Zem_kat/Kat_klas/Kat_klas.asp (13.8.2008)

Ljubljanski univerzitetni incubator: delavnica za tehnologe INFO točk, 6.12.2003

www.lui.uni-lj.si/datoteke/poslovninacrt.ppt (6.7.2008)

Zveza združenj za med sosedsko pomoč - strojnih krožkov Slovenije. 2008. Katalog stroškov kmetijske in gozdarske mehanizacije 2008

http://www.sk.si/datoteke/Katalog_stroskov_2008_stisnjen.pdf (7.7.2008)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Janezu Krču za pomoč in strokovno vodstvo pri izdelavi diplomske naloge. Zahvaljujem se tudi članom agrarne skupnosti, ki so sodelovali v procesu nastanjanja diplomske naloge. Ravno tako se zahvaljujem zaposlenim na Zavodu za gozdove ter vsem, ki so kakorkoli prispevali k nastanku tega dela, hvala!

Za vse tekom študija pa se zahvaljujem Petri, staršem in kolegom, hvala!

PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik

Pozdravljeni,

Sem Tine Premrl študent univerzitetnega študija gozdarstva. Naslov moje diplomske naloge je Organizacija gozdarskih del v gozdovih Agrarne skupnosti Ravnik – Orlovše. V izdelavo diplomske naloge je vključena tudi raziskava med člani agrarni skupnosti v obliki ankete. Namen ankete je pridobiti vaše mnenje ali mnenje tistega, ki za vas ali skupaj z vami upravlja z vašo lastnino (brat, sin, zet, nečak). Prosim vas, če lahko izpolnite anketo in mi z tem pomagate pri pripravi diplomske naloge. Anketo mi lahko prinesete na občni zbor, ali pošljete po pošti. Če boste pri reševanju ankete potrebovali pomoč mi sporočite. Vnaprej hvala!

Tine Premrl, Milana Bajca 3,5271 Vipava, GSM 041 872 198

Kakšen je vaš starostni razred? <i>obkrožite</i>	Do pod 30 let	30 do 39 let	40 do 49 let	50 do 59 let	60 do 69 let	70 in več let
Kakšna je vaša izobrazba? <i>obkrožite</i>	Osnovna šola	Poklicna šola	Srednja šola	Višja	Visoka ali več	
Kakšen je vaš socialni status? <i>obkrožite</i>	Zaposlen	Upokojen	Kmet	drugo		
Kakšen je vaš socialno ekonomski tip gospodinjstva? <i>obkrožite</i>	Čista kmetija	Mešana kmetija	Dopolnilna kmetija	Ostarela kmetijska posest	Nekmetijska posest	Nismo lastniki zemljišč
Spol <i>obkrožite</i>	M	Ž				

Če sami ne gospodarite v gozdu ali če večino del opravlja kdo drug (brat, sin, zet, nečak...) prosim, če anketo rešite skupaj.

Živite z njim na istem naslovu?	DA	NE				
Kakšen je njegov starostni razred?	Do pod 30 let	30 do 39 let	40 do 49 let	50 do 59 let	60 do 69 let	70 in več let
Kakšna je njegova izobrazba?	Osnovna šola	Poklicna šola	Srednja šola	Višja	Visoka ali več	
Kakšen je njegov socialni status?	Zaposlen	Upokojen	Kmet	drugo		
Kakšen je njegov socialno ekonomski tip gospodinjstva?	Čista kmetija	Mešana kmetija	Dopolnilna kmetija	Ostarela kmetijska posest	Nekmetijska posest	Nismo lastniki zemljišč
Spol	M	Ž				

<i>Delovanje znotraj agrarne skupnosti. Obkrožite in vpišite</i>	število	Kamionska cesta	Na panju
Koliko krat ste do sedaj koristili pravico do drv Agrarne skupnosti?			
Kolikokrat ste do sedaj koristili pravico do tehničnega lesa Agrarne skupnosti?			
Nameravate v naslednjih 10 letih koristiti pravico do drv Agrarne skupnosti?			
Nameravate v naslednjih 10 letih koristiti pravico do tehničnega lesa Agrarne skupnosti?			

Kolikokrat ste vi ali vaši družinski člani opravljali gozdnogojitvena dela (nega, sadnja...) v Agrarni skupnosti? *vpišite zraven*

Nameravate v naslednjih 10 letih za plačilo sodelovati pri gozdnogojitvenih delih? *Obkrožite* DA NE

Kako lahko ocenite delovanje Agrarne skupnosti?	Negativno	Zadostno	Dobro	Prav dobro	odlično
Mislite, da ste z poslovanjem Agrarne skupnosti seznanjeni:	Nezadostno	Zadostno	Dobro	Prav dobro	odlično
Nameravate v naslednjih 10 letih ostati član Agrarne skupnosti ali nameravate delež prodati?	OSTATI			PRODATI	

Naslednji sklop vprašanj se nanaša na vaše znanje in usposobljenost za delo v gozdu.

Ali ste vi ali v gospodinjstvo lastniki gozda? Označite v kateri razred sodite

Površina gozdov (ha)	0 do 0,99	1 do 4,99	5 do 14,99	15 do 29,99	30 in več	ne vem
Število parcel						
Povprečna velikost parcel						

Katera dela v gozdu opravljate sami ali z pomočjo družinskih članov? <i>obkrožite</i>	Sečnja
	Spravilo
	Prevoz lesa
	Izdelava drv
	Gojitvena dela

Kako ste opremljeni za delo v gozdu oz katero opremo imate in jo uporabljate pri delu v gozdu?	Motorna žaga	traktor	Vitel	Gozdarska čelada	Zaščitna obleka
Število					
Starost (če imate več kosov opreme njihove starosti ločite z vejico)					

Koliko m³ lesa na leto ste povprečno posekali v 10 letih? vpišite zraven

Koliko dni na leto ste v zadnjih 10 letih povprečno namenili za gozdnogojitvena dela (nega, sadnja)? vpišite zraven

Koliko dni na leto ste v zadnjih 10 letih povprečno izkoristili za gospodarjenje z gozdovi? vpišite zraven

Les sekate za prodajo ali za lastno uporabo? <i>Obkrožite</i>	PRODAJA	LASTNA UPORABA
---	---------	----------------

Kakšen delež vam v povprečju predstavlja dohodek iz gozda v primerjavi z ostalimi dohodki? obkrožite

0-10%	10 – 25 %	25 do 50%	50 do 75%	75 do 100%
-------	-----------	-----------	-----------	------------

Ste v zadnjih 10 letih kupili kakšno gozdno parcelo?	DA	NE
Ste v zadnjih 10 letih prodal kakšno gozdno parcelo?	DA	NE
Nameravate v naslednjih 10 letih kupiti kakšno gozdno parcelo?	DA	NE
Nameravate v naslednjih 10 letih prodati kakšno gozdno parcelo?	DA	NE

Bi bili pripravljeni sodelovati z Agrarno skupnostjo pri gospodarjenju z vašim gozdom pri naslednjih delih: obkrožite

Sečnja	Spravilo	Prevoz lesa	Prodaja lesa	Gojitvena dela	Gradnja cest, vlak	Upravljanje z gozdom
--------	----------	-------------	--------------	----------------	--------------------	----------------------

Kod zadnje vprašanje vas prosim za vaše mnenje o prihodnosti agrarne skupnosti, njenem potencialu in možnostih. Vaše ideje.... Je kakšna stvar, ki vam pri gospodarjenju z agrarno skupnostjo ni všeč?

Priloga B: Preglednica izračuna gozdne rente po letih izvedbe

Leto izvedbe	Odsek	Sestoj	Razdalja vlačanja (m)	Možni posek (m3)	Prodajna cena list.E/M3 list	Prodajna cena igl.E/M3	Posek E/M3	Gozdna renta (E)
2008	13059A	E197	149	5	34	17	25	-52
		E226	35	49	29	17	9	713
		E238	13	10	29	17	23	-53
		E243	43	0			1	-48
		E244	106	43		17	20	219
		E245	169	0			2	-19
		E246	166	198	42	17	10	1970
		E247	211	0			2	-292
		E248	98	628		47	11	21309
		E249	34	60	33		29	15
		E250	103	186	34		15	3243
		E258	25	21	48	45	9	721
	Vsota 13059A		1152	1200	248	179	155	27726
	13059B	E195	160	96	26		11	1258
		E203	137	0			1	-79
		E230	58	42	29	17	13	144
		E238	30	12	28	17	22	-69
		E247	101	0			1	-244
		E251	211	0			2	-122
	Vsota 13059B		697	150	83	35	49	888
Vsota 2008			1849	1350	331	214	204	28615
2009	13052	E064	405	0			0	-90
		E193	339	0			0	-87
		E203	349	0			0	-2
		E255	422	1		17	22	-11
		E257	372	226		47	13	7270
		E264	350	16		17	21	-209
		E268	330	542	27	17	27	3926
		E337	328	237		17	23	733
		V001	195	26	48	47	10	912
		V011	378	2	31		9	41
		V012	337	0			0	-3
	Vsota 13052		3805	1050	106	164	124	12480
	13060A	E186	41	98	34		29	280
		E189	88	90		47	11	3043
		E193	32	0			1	-22
		E196	0	2		17	19	11
		E238	97	10	29	17	22	68
	Vsota 13060A		258	200	63	82	82	3380

Vsota 2009			4063	1250	169	245	206	15860
2010	13063A	E195	294	337	26		12	-55
		E196	136	21		17	22	-37
		E197	170	32	34	17	26	-300
		E203	191	0			2	-96
		E225	185	287	29	17	9	-249
		E226	117	382	29	34	10	8058
		E228	13	41	37	24	11	952
	Vsota 13063A		1106	1100	155	111	90	8271
	13063B	E196	32	189		17	23	-1601
		E197	130	151	34	17	27	-1824
		E198	179	10	30	17	27	-296
	Vsota 13063B		341	350	64	52	77	-3721
	13068A	E218	96	0			1	-74
		E251	107	0			1	-70
		E256	111	525	48	47	8	19268
		E257	39	54		47	11	1833
		E258	92	35		45	10	-15
		E262	100	56	32	17	23	-71
		E280	135	128	32	17	31	-129
		E281	53	386	36	45	10	-116
		E282	144	66		42	10	-23
	Vsota 13068A		877	1250	148	260	105	20603
	13068B	E196	0	6		17	21	-10
		E219	78	408		47	10	-79
		E258	45	51		45	9	-40
		E261	19	154	1	35	9	3646
		E269	13	11		17	23	43
		E282	81	242	34	41	9	7029
		E349	82	78	34	47	9	2488
	Vsota 13068B		318	950	69	250	91	13078
Vsota 2010			2642	3650	436	672	363	38231
2011	13071	E017	55	82		17	21	-38
		E196	116	136	1	17	22	-981
		E203	99	0			1	-24
		E218	67	0			1	-48
		E234	65	461		17	21	2012
		E243	85	0			1	-8
		E254	27	84	34		8	-65
		E258	105	125		17	13	328
		E261	38	302	1	35	9	7151

Premrl T. Organizacija gozdarskih del v agrarni skupnosti Ravnik – Orlovše.

Dipl. delo. Ljubljana, Univ. v Lj., BF, Odd. za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 2008

		E262	145	0			1	-39
		E355	200	0			0	-11
		K135	136	10	48		9	364
	Vsota 13071		1138	1200	83	105	109	8641
	13072	E115	153	65	34	17	30	830
		E180	235	0			2	-43
		E186	245	15	0		35	-29
		E226	89	130	29	31	10	2347
		E234	39	117		17	21	511
		E244	92	104		17	20	-108
		E262	173	0			2	-90
		E277	116	2	33		8	-3
	Vsota 13072		1142	432	96	83	127	3415
Vsota 2011			2280	1632	180	188	235	12056
2012	13051	V001	400	29	51	47	9	1060
		V007	175	7		17	25	-157
		V008	299	98	48		10	3571
		V009	359	0			0	-83
		V010	354	155	34		14	2837
		V011	254	44	30		12	1302
		V012	382	0			0	-52
	Vsota 13051		2223	333	163	64	70	8479
	13053	E192	169	0			2	-123
		E202	238	24	33		35	-130
		E203	329	0			2	-21
		E255	239	35		17	23	-470
		E267	17	0			1	-19
		E269	114	456		17	25	981
		E276	8	2		17	21	-18
		E277	132	383	34	47	9	8766
	Vsota 13053		1246	900	66	99	119	8965
	13054	E203	700	0			4	-16
		E225	700	3	27		10	44
		E226	700	141	29	18	15	603
		E234	700	26		17	14	218
		E255	2800	15		70	82	-183
		E257	700	53		47	13	1728
		E259	700	182	33	29	14	2485
		E263	700	241		17	22	637
		E264	700	396		17	22	1173
		E265	700	0			4	-40
		E266	700	0			4	-878

Premrl T. Organizacija gozdarskih del v agrarni skupnosti Ravnik – Orlovše.

Dipl. delo. Ljubljana, Univ. v Lj., BF, Odd. za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 2008

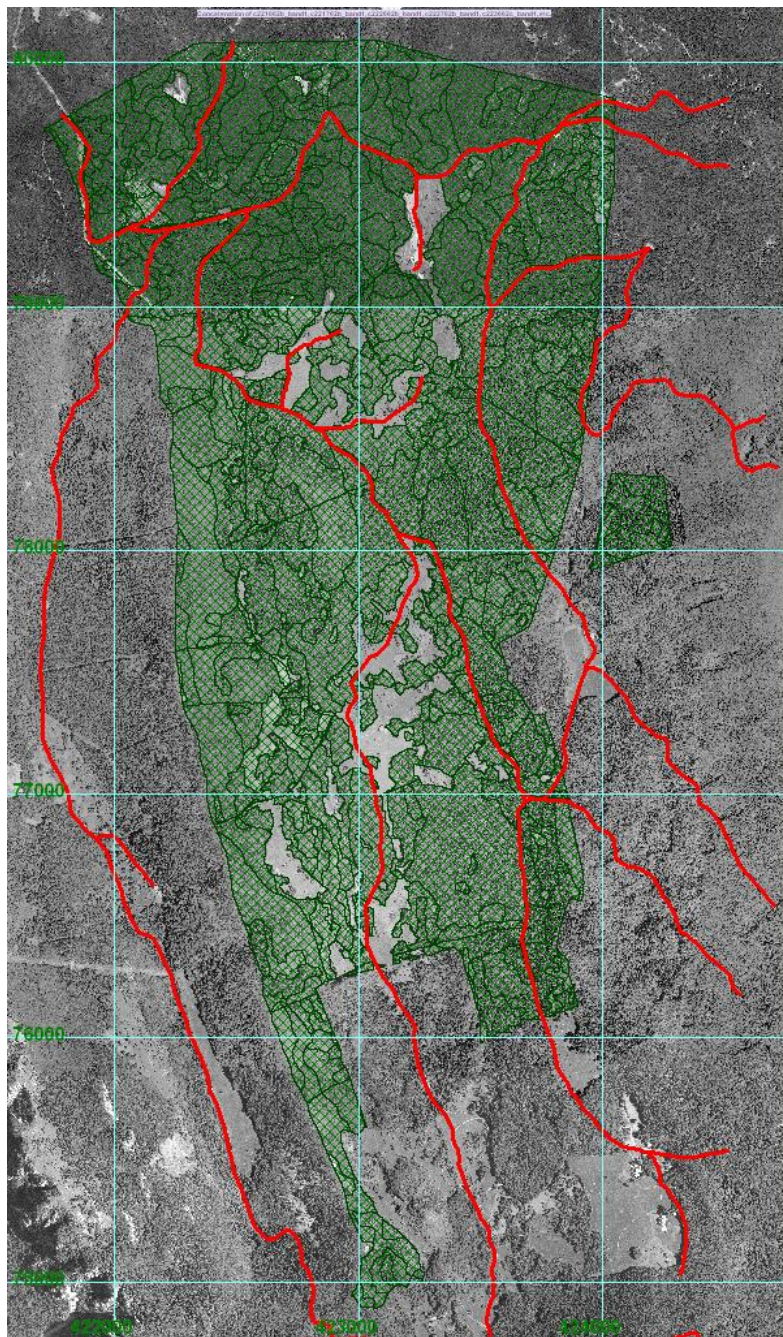
		E269	700	24		17	23	42
		M009	700	19	48	40	12	574
	Vsota 13054		11200	1100	136	273	241	6389
Vsota 2012			14669	2333	365	436	429	23832
2013	13057	E218	207	0			2	-138
		E226	143	134	29	31	10	3300
		E258	278	192	48	45	11	6237
		E261	160	1031	1	35	10	23298
		E262	156	143	32	17	23	711
	Vsota 13057		944	1500	109	128	55	33409
	13073	V010	343	162	34		17	2520
		V014	161	0			2	-17
		V017	251	38	32		35	-47
		V018	260	0			2	-121
		V019	258	89	34	17	36	70
		V020	201	269	26		11	3428
	Vsota 13073		1474	558	126	17	102	5833
Vsota 2013			2418	2058	235	146	157	39242
2014	13056	E226	395	533	29	34	11	-160
		E243	294	0			2	-31
		E258	228	848	48	45	11	28170
		E261	378	254	1	38	11	5943
		E262	228	137	33	17	24	678
		E263	366	23		17	21	75
		E267	67	0			1	-274
		E269	201	205		17	24	559
	Vsota 13056		2157	2000	111	170	105	34959
	13069	E186	43	92	0		34	-65
		E203	86	0			1	-20
		E218	33	0			1	-118
		E243	44	0			1	-13
		E255	98	8		17	20	-73
		E257	34	198		47	12	6684
		E258	101	124	48	45	10	4041
		E269	131	429		17	23	7219
		E276	118	43		17	20	-119
		E277	65	56	33	47	9	-35
	Vsota 13069		753	950	81	191	132	17501
	13070	E203	191	0			2	-6
		E225	259	0			2	-6
		E226	186	134	29	31	10	2426
		E255	125	3		17	20	-32

		E261	59	193	1	35	10	4426
		E262	84	64	32	17	21	265
		E267	25	0			1	-16
		E269	157	1111		17	24	3969
		E277	199	59	33	47	9	1299
		E278	197	0			2	-70
		E279	142	36	35	19	10	-23
	Vsota 13070		1624	1600	130	184	112	12233
Vsota 2014			4534	4550	322	545	349	64693
2015	13055	E225	600	0			5	-28
		E226	600	300	95	87	32	5254
		E246	200	116	42	17	10	1361
		E248	200	33		47	12	1102
		E258	200	75	35	17	13	251
		E259	200	424	28	40	14	8973
		E260	200	320	30	17	24	-1847
		E263	200	6		17	20	-28
		E265	200	0			2	-27
		E269	200	20		17	24	-170
	Vsota 13055		2800	1294	230	261	156	14842
	13058A	E001	58	0			1	-171
		E187	39	404	48	42	10	14043
		E196	57	130	1	17	21	-911
		E238	113	27	29	17	24	-12
		E246	60	0			1	-4
		E248	124	23		47	12	776
		E249	78	234	33		34	-1192
		E259	166	82	35	29	13	1263
	Vsota 13058A		695	900	146	153	117	13792
	13058B	E187	81	9	48		10	313
		E196	26	44		17	21	-85
		E238	44	529	29	17	24	3542
		E244	12	9		17	19	40
		E249	28	9	33		34	-38
	Vsota 13058B		191	600	109	52	109	3772
	13065	E186	140	34	34		30	-19
		E226	72	208	29	34	12	-101
		E229	79	5		17	16	-6
		E230	118	111	36	45	12	-67
		E239	128	22	31		9	-42
		E240	186	24		17	17	-101
		E241	139	13		27	13	-47

		E242	131	274	1	26	15	2215
		E243	115	0			1	-204
		E246	25	9	43	17	8	114
	Vsota 13065		1133	700	175	184	133	1743
Vsota 2015			4819	3494	659	650	515	34149
Skupna vsota			37274	20317	2697	3096	2459	256678

Priloga C: Ortofoto posnetek področja agrarne skupnosti Ravnik – Orlovše z masko sestojev in cestnim omrežjem

5

Legenda	
	Maska sestojev
	Gozdne ceste
	Koordinatni sistem 1,5 x 1,5 km

